

Bij de les blijven

De grootste kans om te slagen

BIJLAGEN

Inhoudsopgave

Bijlage A Algemene vragenlijst interviews.....	3
Bijlage B Interview de heer Van Grinsven.....	5
Bijlage C Interview mevrouw Geers.....	15
Bijlage D Interview mevrouw Essens-Berak	23
Bijlage E Controle op basis van samenwerkingsovereenkomst Onderwijsinspectie en gemeente (de leerplichtambtenaar)	31

Bijlage A

Algemene vragenlijst interviews

Bij aanvang van het interview heeft de geïnterviewde een korte samenvatting gegeven van de taken die hij of zij in een werkweek vervult. Het interview is half-gestructureerd. Dit houdt in dat er tijdens het interview, afhankelijk van de gegeven antwoorden, verdiepende vragen zijn gesteld. De verdiepende vragen zullen in de interviews apart worden genummerd om het overzicht van de algemene vragenlijst te behouden. Een verdiepende vraag na vraag 1, wordt dan 1.1.

- Vraag 1.** Welke vormen van verzuim zijn er te onderscheiden?
- Vraag 2.** Wordt ongeoorloofd verzuim vaker gemeld dan vroeger?
Zo nee, waarom niet?
Zo ja, waar heeft dit mee te maken?
- Vraag 3.** Als het verzuim niet wordt gemeld, staat hier dan een sanctie op?
Zo ja, welke en wordt deze vaak toegepast?
- Vraag 4.** Welke handhavingsinstrumenten heeft een leerplichtambtenaar tot zijn of haar beschikking?
- Vraag 5.** In hoeveel procent van de gevallen dient er handhavend te worden opgetreden?
- Vraag 6.** Als er dan gekozen wordt om handhavend op te treden, op welke wijze wordt er een handhavingsmiddel gekozen?
- Vraag 7.** Is er een bepaald handhavingsinstrument dat het meest wordt toegepast en zo ja, waarom?
- Vraag 8.** In hoeveel procent van de gevallen is handhaven effectief gebleken?
- Vraag 9.** Is het percentage recidive groot en waarom wel of niet?
- Vraag 10.** Is uw taak (de taak van leerplichtambtenaar) in de loop der jaren gewijzigd?
Zo ja, hoe?
- Vraag 11.** In een aantal artikelen in de instructie (art. 3 lid 6 jo. art. 6 lid 14 van de instructie) is de bevoegdheid voor de medewerker leerplicht/RMC opgenomen om voorstellen aan het college van burgemeester en wethouders te doen voor het toepassen van last onder dwangsom.¹ Is dit naar uw weten gebeurd?
Zo ja, in welke gevallen?
- Vraag 12.** Sinds 2010 is er een extra handhavingsinstrument voor 16/17 jarigen. Indien er sprake is van ernstig schoolverzuim (16 uur ongeoorloofd verzuim in een periode van 4 weken) heeft de leerplichtambtenaar naast zijn huidige instrumentarium de mogelijkheid om een melding te doen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) Heeft u dit zelf weleens gedaan of weet u hoe vaak dit voorkomt?

¹ 'Instructie voor de leerplichtambtenaar en RMC-Functionaris', p. 22 (online publiek).

- Vraag 13. Ik las dat een melding aan de SVB alleen kan bij jongeren van 16 en 17 jaar. Wat is de reden dat dit niet kan bij een jongere die 15 jaar is?
- Vraag 14. In bepaalde situaties kan er een melding bij de SVB plaatsvinden, alvorens er een proces-verbaal wordt opgemaakt. Er zijn ook situaties denkbaar waarbij de melding aan de SVB en het opmaken van een proces-verbaal gelijktijdig plaatsvindt. In welke situatie wordt voor welke optie gekozen?
- Vraag 15. Ik las dat door het nieuwe instrument in sommige gevallen het opmaken van een proces-verbaal niet meer nodig is. Hoe denkt u hierover?
- Vraag 16. Verlaten veel van de verzuimers ook de school voortijdig?
- Vraag 17. Moet er bij een strafrechtelijke aanpak altijd een Justitieel Casusoverleg-Jeugd volgen?
Zo ja, waarom en wat wordt hier besproken?
- Vraag 18. Als gekozen wordt voor een Halt-afdoening moet het Openbaar Ministerie (OM) dan om toestemming gevraagd worden voor een Halt-verwijzing?
- Vraag 19. Is het zo dat afhankelijk van de leeftijd van het kind, de ouder of het kind vervolgd wordt of kunnen zij ook beiden vervolgd worden?
- Vraag 20. Ik las dat in sommige gevallen ouders/jongeren niet akkoord gaan met een Halt-afdoening en dat er dan een 'gewoon' pv moet worden opgemaakt? Heeft u dit in de praktijk meegemaakt?
Zo ja, wat waren redenen dat er niet mee akkoord gegaan werd?
- Vraag 21. Ik begreep dat er zowel een strafrechtelijke als een bestuursrechtelijke sanctie kan worden opgelegd?
Gebeurt dit vaak?
In welke gevallen wordt hiervoor gekozen?
- Vraag 22. Heeft u nog een aanvulling die eventueel van belang kan zijn wanneer het gaat over handhaving van de leerplichtwet en welke we tot op heden niet hebben belicht?

Bijlage B

Interview de heer Van Grinsven

Interview met de heer Van Grinsven, coördinator Regionaal Bureau Leerplicht. Dit interview heeft plaatsgevonden op 16 april 2015 vanaf 14:53 uur.

Inleiding

Wat zijn uw werkzaamheden als coördinator Regionaal Bureau Leerplicht?

Wij vallen onder het Regionaal Bureau Leerplicht. Het is een Regionaal Bureau en we werken voor vier gemeentes: Schijndel, Sint-Michielsgestel, Vught en Haaren. Sint-Michielsgestel is de centrumgemeente. De mensen werken hier dus voor vier gemeentes. We zijn met vijf mensen en de werkzaamheden moeten toch gecoördineerd en in goede banen geleid worden. We houden ons niet alleen bezig met de leerplicht maar ook met het voortijdig schoolverlaten. Dat is niet alleen de groep van 5 tot 18 jarigen, maar we beginnen eigenlijk bij 4 jaar als kinderen naar het basisonderwijs gaan en dat duurt tot 23 jaar. De laatste fase van 18 tot 23 heeft te maken met de RMC, Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaters en daarvoor verrichten we ook bepaalde werkzaamheden. Dat betekent dus dat we voor alle leerlingen van 4 tot 23 jaar de schoolloopbaan in beeld hebben. We kunnen dus precies zien per leerling: op welke school ze hebben gezeten en hoelang, welke opleiding ze hebben gedaan, of ze gedoubleerd hebben, of ze gewisseld zijn van opleiding of profiel. Dat wordt allemaal bijgehouden. Vroeger moest dat handmatig, tegenwoordig gaat dat allemaal digitaal via DUO Groningen. Daar werken wij, alle bureaus en alle gemeentes in Nederland, ook mee samen. Een aantal jaren geleden is dat tot stand gekomen. Dat geldt ook voor het verzuim, als leerplichtige jongeren verzuimen dan moet de school dat ook doorgeven, dat staat in de leerplichtwet. Sinds een aantal jaren geldt dat ook voor het voortgezet onderwijs. Bij het mbo gaat dit net als bij het vo ook digitaal. Bij het primair onderwijs gaat het nog via formulieren of via een melding via de mail.

Vraag 1: Welke vormen van verzuim zijn er te onderscheiden?

In grote lijnen het absoluut verzuim en het relatief verzuim. Het absoluut verzuim wil zeggen dat je leerplichtig bent en niet ingeschreven staat op school. De inschrijving is een verantwoordelijkheid van de ouders. Die moeten daar samen met de jongere zorg voor dragen. Maar bij een kind van 7 jaar kun je niet zeggen 'jij bent zelf verantwoordelijk voor de inschrijving op school'. De grens is dan ook gelegd bij 18 jaar. Dus tot 18 kun je daar de ouders op aanspreken, die hebben daarin een taak.

Daarnaast heb je het relatief verzuim. Dat wil zeggen dat de jongere wel ingeschreven staat op school, maar vervolgens niet naar school gaat. Dat kan verschillende redenen hebben en één van die vormen is het luxe verzuim (vakantieverlof). Als ouders hun leerplichtige kind op de vrijdag voor een vakantie thuishouden, of een week aan hun vakantie plakken terwijl daar geen toestemming van de directeur van de school of de leerplichtambtenaar voor is, dan is er sprake van luxe verzuim.

Daarnaast heb je nog het signaalverzuim en dat is als kinderen verzuimen, omdat er sprake is van achterliggende problematiek. Denk bijvoorbeeld aan de thuissituatie of kinderen die verslaafd zijn. Dit is het meest zorgwekkend, jongeren verzuimen namelijk niet zomaar. Ik zeg ook altijd als je lid bent van een sportvereniging en je hebt het er naar je zin dan ga je er ook altijd naar toe. Als je niet naar school gaat dan heeft dat ook een achterliggende reden en dan heeft dat meestal wel te maken met de thuissituatie van de jongere. Het kan echter ook zijn dat het kind gepest wordt of zich niet op zijn plek voelt, bedreigd/gechanteerd wordt. Het is dus niet altijd terug te verwijzen naar de thuissituatie. Het heeft in ieder geval wel altijd een achterliggende reden.

Vraag 2: Wordt ongeoorloofd verzuim vaker gemeld dan vroeger?

Zo nee, waarom niet?

Zo ja, waar heeft dit mee te maken?

Ja, dat is in de afgelopen jaren wel verfijnd. Het gaat steeds beter, ook met de digitale melding. Dat is wel een hele vooruitgang, maar waar het natuurlijk mee valt of staat dat is dat een school een registratiesysteem moet hebben. Je moet natuurlijk niet alleen het systeem hebben, maar deze ook gebruiken op de juiste manier en daar heel punctueel in zijn. Je moet niet zeggen van 'ik kijk één keer in de maand en werk het bij', want zo werkt het niet. Volgens de leerplichtwet moet het verzuim gemeld worden, als er sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd schoolverzuim in een periode van vier lesweken. Daar zitten verschillende belangrijke elementen in: 16 uur, het moet ongeoorloofd zijn en in een periode van vier lesweken. Een vakantie telt dus niet mee. Er is sprake van ongeoorloofd verzuim, als er geen geldige reden is. Tenminste geen geldige reden voor de school. Voor een leerling is het misschien wel een geldige reden, dat zijn fietsketting er af ligt of dat hij zich verslapen heeft, maar voor school is dat niet het geval. Het heeft te maken met het geregelde schoolbezoek en daar wordt in de leerplichtwet naar verwezen. De jongere is vanaf 12 jaar zelf verantwoordelijk voor zijn geregelde schoolbezoek. Dus de ouders zijn verantwoordelijk voor de inschrijving, maar vervolgens is de jongere vanaf de leeftijd van 12 jaar zelf verantwoordelijk om er voor te zorgen dat er sprake is van een geregeld schoolbezoek. Geregeld schoolbezoek wil zeggen dat je op school bent op de tijden dat je er volgens het rooster moet zijn.

Je hebt geoorloofd en ongeoorloofd schoolverzuim. Geoorloofd schoolverzuim is bijvoorbeeld wanneer je ziek bent of naar de dokter moet. Als je naar de dokter moet, dan kun je dat van tevoren aanvragen op school en zeggen 'mag ik morgen naar de dokter?' Als het heel urgent is en je het niet kunt aanvragen, dan ga je naar de huisarts en meld je dat je later komt omdat je naar de huisarts moet. Als je dan naderhand een briefje meeneemt dan is het geoorloofd schoolverzuim.

2.1: Wat als een kind zich heel vaak ziek meldt of door de ouders ziek wordt gemeld? Valt dat dan onder het luxe verzuim?

Nee, luxe verzuim heeft alleen maar te maken met vakantie. Maar als een kind heel vaak ziek is, dan is dat ook een punt om heel goed in de gaten te houden. Dat wordt namelijk nog weleens vergeten. Het is weliswaar geoorloofd verzuim, maar daar moet ook actie opgezet worden. Wat heel belangrijk is, is dus de slogan van de afgelopen maanden 'We missen je.' Die vind je echt overal. Dat is het gevoel wat de jongere, meteen vanaf het eerste lesuur al moet hebben als hij niet naar school toe gaat en niet pas na 150 uur verzuim. Vanaf de eerste dag moet er eigenlijk al iemand van school aan de telefoon hangen van 'je was er vandaag niet, ik hoorde dat je ziek bent, hoe gaat het ermee, denk je er mogen weer te kunnen zijn?' Dan voelt zo'n jongere van wacht eens, ze missen me. Ze zitten achter mijn vorden en willen dus dat ik er ben.

Vraag 3: Als het verzuim niet wordt gemeld, staat hier dan een sanctie op? Zo ja, welke en wordt deze vaak toegepast?

Ja. Naar scholen toe, kon de leerplichtambtenaar een proces-verbaal opmaken. Deze was gericht tegen de directeur van de school. Dit kon een leerplichtambtenaar doen indien hij merkte dat de directeur zich niet aan zijn wettelijke verplichtingen hield.

Drie jaar geleden is dat veranderd, toen is het toezicht neergelegd bij de Onderwijsinspectie. De Onderwijsinspectie heeft eigenlijk als taak om te controleren of de directeur zich houdt aan de verplichtingen die in de leerplichtwet staan en dat is best wel lastig. Ik vraag me dan ook af of de Onderwijsinspectie dat doet. Naar mijn idee komen ze daar helemaal niet aan toe. Dat kan misschien ook niet, maar ik vind als je die taak krijgt hoor je ook te zorgen dat je daar uren voor hebt. Als dat niet zo is, dan moet je de taak niet op je nemen.

De Onderwijsinspectie bewaakt eigenlijk de kwaliteit van het onderwijs, zij bezoeken de scholen. Dat zijn tegenwoordig meerdaagse bezoeken, dus dat is niet maar een uurtje binnenlopen en even door de klassen lopen. Nee, dat zijn hele gedegen onderzoeken. Dat doen ze vaak ook niet alleen. Ze nemen ook nog ondersteunend personeel mee om alles te controleren. Eén van die dingen die ze dan eigenlijk zouden moeten controleren, is het aantal dagen dat kinderen verlof hebben gekregen en wat daar de reden van is. Je kunt altijd vrij van school krijgen, maar daar moet wel een goede reden voor zijn. Als de directeur zegt 'ik vind het geen goede reden', dan heb je geen toestemming. Gaan kinderen dan toch, dan geeft de directeur dat door aan de leerplichttraad. Als de leerplichtambtenaar er achter komt dat dat niet gebeurt, dan kan hij nu een signaal afgeven aan de Onderwijsinspectie. Die ondernemen pas actie als ze van een hele hoop leerplichtambtenaren hetzelfde signaal krijgen en dan loop je vaak achter de feiten aan.

3.1: Wat is dan de reden dat het naar de Onderwijsinspectie is gegaan?

Voorheen lag het bij de leerplichtambtenaar, maar die heeft ook andere taken. Het is niet zo dat een leerplichtambtenaar alleen maar processen-verbaal opmaakt en jongeren naar Halt stuurt. De leerplichtambtenaar heeft ook een soort maatschappelijke zorgtaak. Hij voert gesprekken met kinderen/leerlingen en hoort dan vaak hele ingrijpende dingen. Hetgeen vaak privacygevoelig is, omdat het gaat over de thuissituatie. Het is dan de taak van de leerplichtambtenaar om er samen met de jongere en de school voor te zorgen dat de jongere weer naar school gaat.

De andere taak die een leerplichtambtenaar heeft, is de handhavende taak. Dit zou dus betekenen dat je tegen de directeur van de school een proces-verbaal moet opmaken en dan heb je als leerplichtambtenaar twee petten op. Dat is niet handig. Daarom is op een gegeven moment gezegd dat de leerplichtambtenaar vooral meer op de preventieve en maatschappelijke zorgtaak moet gaan zitten. Daarnaast dient een leerplichtambtenaar zich ook wel te richten op handhaving, maar niet naar de directeur van een school toe.

Vraag 4: Welke handhavingsinstrumenten heeft een leerplichtambtenaar tot zijn of haar beschikking?

De handhavingsinstrumenten die een leerplichtambtenaar tot zijn beschikking heeft zijn: het voeren van een waarschuwend gesprek, het geven van een schriftelijke waarschuwing, het voeren van een gesprek met de ouders erbij, het geven van een schriftelijke waarschuwing aan de ouders, een Halt-afdoening en het opmaken van een proces-verbaal. Het voorgaande is eigenlijk opklimmend in zwaarte. Als je een proces-verbaal opmaakt dan betekent dit dat het besproken wordt in het Justitieel Casusoverleg, samen met De Raad voor de Kinderbescherming en het OM. Het gaat dan richting de rechter. De Raad voor de Kinderbescherming zal tevens een onderzoek instellen. Dat is een heel ingrijpend gebeuren natuurlijk, want dan wordt er gekeken naar de thuissituatie van de jongere. Er wordt dan gekeken hoe hij het op school en in zijn vrijetijds-situatie doet. Een onderzoek, kan verstrekkende gevolgen hebben. Er kan bijvoorbeeld een voogd aangesteld worden, die orde op zaken gaat stellen of in ieder geval een oogje in het zeil houdt. De voogd kijkt hoe het er in het gezin aan toegaat, zal afspraken maken met de jongere en diens ouders en controleren of die afspraken ook worden nagekomen. De voogd zal hiervan verslag doen aan de kinderrechter. De rechter velt dan een oordeel over de op te leggen straf en misschien wel over de verlenging van de ondertoezichtstelling.

4.1: Kan je het handhaven onderverdelen in een preventief en repressief handhaven?

Het werk dat een leerplichtambtenaar doet valt allemaal onder handhaven. Wel werken we vooral preventief. In de wet staat dat verzuim pas gemeld hoeft te worden bij 16 uur ongeoorloofd schoolverzuim.

Tegenwoordig hebben we afspraken met de school gemaakt, ook binnen het mbo.

Bij het vo is dat bij 8 uur, acht keer te laat komen wordt gezien als 8 uur schoolverzuim. Tot en met die acht uur is het een zaak voor de school. Als een leerling te laat komt, wordt hij erop aangesproken 'de volgende ochtend om 8 uur op school.' Dat kunnen ze zo acht keer doen. We verwachten dan dat er in de tussentijd contact is opgenomen met de ouders. Na die acht keer kan het gemeld worden bij de leerplichtambtenaar. Dan is het de bedoeling dat de leerplichtambtenaar een gesprek heeft met de leerling op school. Dan krijgt hij een officiële waarschuwing van de leerplichtambtenaar. Ook bij 16 uur verzuim komt hij dus in het bakje op het bureau van de leerplichtambtenaar, dan kan de leerplichtambtenaar het desnoods melden bij Halt. Dat is namelijk altijd een eerste stap. De vervolgstap is dan een proces-verbaal opmaken. Een proces-verbaal wordt ook opgemaakt als de Halt-straft niet goed wordt uitgevoerd. Voor een Halt-straft moet een jongere zes keer op gesprek terugkomen. Daar worden afspraken gemaakt en hij krijgt opdrachten. Als hij dat allemaal niet goed doet, krijgen wij een negatieve afloop van de Halt-afdoening. Een negatieve afloop houdt in dat er een proces-verbaal wordt opgemaakt. De jongere komt dan alsnog bij justitie terecht, hetgeen we met de Halt-afdoening eigenlijk willen proberen te voorkomen. Alles wat je doet, elke manier van reageren naar de jongere, is eigenlijk een waarschuwing. Hiermee wordt geprobeerd te voorkomen dat het erger wordt, dat het bijvoorbeeld bij Halt terecht komt of uiteindelijk zelfs bij justitie.

4.2: Kan Halt alleen maar bij beginnend signaalverzuim?

Het is bedoeld voor verzuim zonder achterliggende problematiek. Als er dus sprake is van een zeer problematische thuissituatie, waar bij wijze van spreken de kinderen moeten zorgen voor de ouders in plaats van andersom, dan is er zoveel aan de hand dan moet je in de meeste gevallen niet met een Halt-straft werken. Dan wordt het kind namelijk de dupe van het feit dat het thuis niet goed op orde is. Dan moeten er andere middelen ingezet worden en andere instanties worden ingeschakeld, die er voor zorgen dat de thuissituatie op orde komt en het kind gewoon naar school kan. Het is belangrijk dat het kind gewoon kind kan zijn en niet de taken van zijn ouder(s) moet overnemen.

Het is niet zo dat elke jongere die achterliggende problematiek heeft, niet naar Halt zou kunnen. Er wordt gewoon per situatie gekeken. Als het heel erg is, dan is het niet reëel het kind er voor te straffen via een Halt-afdoening. Als de jongere echter misbruik maakt van de situatie, kan het juist wel goed zijn.

4.3: Kan Halt tot maximaal 60 uur?

Ja, ongeoorloofd schoolverzuim is tot 60 uur. Je mag namelijk van school verwachten dat als een leerling 1 uur verzuimt, daar al een reactie op volgt.

Als een kind een dag spijbelt heb je sowieso al vaak met 7 of 8 uur ongeoorloofd schoolverzuim te maken. Dat telt dan vlug aan. Dan zit je zo aan 60 uur. Maar als een jongere en dat komt incidenteel voor, een week of langer dan een week verzuimt, dan tel maar uit. Dat is 5 schooldagen keer 7 uren, dat is dus 35 uur. Het belangrijkste is natuurlijk dat een school een jongere gewoon moet volgen en als ze er niet zijn dan moet dat geregistreerd worden. Die registratie is niet om het systeem te vullen, het heeft een doel. Het heeft natuurlijk als doel dat de jongere niet tussen de mazen van de wet doorglipt. Dat hij weg kan blijven wanneer hij wil en daar verder niets mee wordt gedaan.

Daar ligt een hele duidelijke taak, maar dat is per school anders geregeld. Er moet iemand zijn die dat in de gaten houdt en als het te veel wordt, aan de bel trekt.

Vraag 5: In hoeveel procent van de gevallen dient er handhavend te worden opgetreden?

Ik kan hier geen percentage voor noemen. Van de ene kant wordt het steeds minder, omdat je ook heel preventief bezig bent. Een aantal jaren geleden zijn we met verzuimgesprekken op school begonnen, het verzuimspreekuur heet dat. Het eerste jaar dat we dat deden, dit

hebben we onderzocht, hebben we 84% van de gevallen die we gemeld hebben gekregen niet meer teruggezien. Daar is dus nooit een vervolg op gekomen. Bij de andere 16% wel. Sommige jongeren daarvan gingen naar Halt en andere kregen een proces-verbaal. Die 84%, dat is een ontielijke hoge score. Hieruit blijkt dat preventief werken wel loont. De meeste leerlingen snappen daar de bedoeling ook wel van. Er blijft altijd wel een gedeelte die wel doorgaat en die komen dan bij Halt terecht. Dan zijn er ook nog jongeren die dan nog niet ophouden met verzuimen en dan wordt er op een gegeven moment een proces-verbaal opgemaakt.

Vraag 6: Als er dan gekozen wordt om handhavend op te treden, op welke wijze wordt er een handhavingsmiddel gekozen?

Er zijn dus stappen. Als er sprake is van twaalf keer te laat komen, dan heb je dus dat spreekuur op school, waar je dus een waarschuwing uitdeelt. Dat is dus een officiële waarschuwing. Gaat de leerling door, dan volgt er bij zestien keer opnieuw een melding en wordt hij uitgenodigd met zijn ouders hier bij het Regionaal Bureau Leerplicht en dan heeft hij een gesprek met de leerplichtambtenaar en de ouders erbij. Dan wordt hij meteen doorverwezen naar Halt. De leerling krijgt een keus, hij mag naar Halt en als hij daar niet voor kiest dan wordt er een proces-verbaal opgemaakt. In feite is het geen keuze, want iedereen kiest eigenlijk voor de Halt-straft. Bij een proces-verbaal heb je namelijk een strafblad en dat wil niemand. Als een jongere toch aangeeft geen Halt-afdoening te willen, dan proberen we toch op hem in te praten. We geven dan aan hoe belangrijk het is dat hij dit wel doet en dat het niet slim is hier niet voor te kiezen, omdat hij dan met justitie in aanraking komt.

Dan kun je altijd de instanties die in een wijk of in een gemeente, denk aan hulpverlening, erbij betrekken, om te kijken of die iets kunnen betekenen omtrent het verzuim of de thuissituatie van de leerling. Dat kan allemaal op vrijwillige basis en dat heeft natuurlijk het meeste effect. Als de leerplichtambtenaar van mening is dat het heel erg nodig is en ouders en de leerling de hulp weigeren en afhouden, dan kan de leerplichtambtenaar andere stappen gaan ondernemen. Dan wordt het op een gegeven moment een proces-verbaal, met als doel om die hulp dan gedwongen in huis te krijgen. Het is dan namelijk zo zorgwekkend dat er iets moet gebeuren.

6.1: In welke gevallen besluit een jongere om niet te kiezen voor Halt? Heeft u dat weleens meegemaakt?

Nee, ze zijn altijd zo slim om het wel te doen. Op het moment dat de jongere hier komt en een Halt-straft krijgt, dan heeft hij het gesprek op school met de leerplichtambtenaar al gehad. Als hij het gesprek op school heeft, krijgt hij altijd een formulier mee met daarin de gevolgen als hij doorgaat met verzuimen. Daar wordt gewezen op de Halt-afdoening, maar ook op het feit wat de gevolgen zijn indien er een proces-verbaal wordt opgemaakt.

6.2: Als Halt of een proces-verbaal wordt toegepast is dat dan vaak effectief? Of merk je dat je dan iemand later toch weer terugziet?

Meestal is hetgeen je doet effectief. Het gros van de jongeren die doorreist naar Halt, snapt het signaal 'zorg dat je niet meer te laat komt'. Een jongere kan namelijk maar één keer naar Halt toe. De volgende keer wordt er een proces-verbaal opgemaakt en zit hij alsnog bij justitie. Dit komt ook voor, alleen verreweg het grootste gedeelte begrijpt het signaal. Zij weten dat als ze bij Halt zijn geweest, ze ontzettend op hun tellen moeten passen. Dat heb je altijd al gewonnen.

Je hebt ook mensen bij wie je twee, drie keer een proces-verbaal moet opmaken.

Bijvoorbeeld bij het luxe verzuim, het vakantieverlof, dat is een verantwoordelijkheid van de ouders. Bij het andere verzuim is het vanaf 12 jaar de verantwoordelijkheid van de scholier zelf, maar bij vakantieverlof is het altijd een verantwoordelijkheid van de ouders. Er zijn ouders die hebben geen moeite met het betalen van een boete. Vroeger was het een boete van € 25,- per dag. Dan lok je het verzuim onderhand ook uit. De boete zou in zo'n geval

maar € 250,- bedragen, namelijk twee kinderen maal 5 schooldagen maal € 25,-. Als je dan kijkt wat de ouders aan voordeel hebben, indien ze buiten het hoogseizoen vertrekken, dan lachen ze zich een bult. Gelukkig is dat veranderd. Dat is nu € 100,- per kind per dag en dan wordt het voor ouders minder interessant. Want als je dan met twee kinderen een week eerder weggaat, is dat € 1.000,-. Daar kun je toch hele andere leuke dingen voor doen.

Vraag 7: Is er een bepaald handhavingsinstrument dat het meest wordt toegepast en zo ja, waarom?

Deze vraag is reeds eerder beantwoord, vandaar dat hier niet nogmaals naar is gevraagd.

Vraag 8: In hoeveel procent van de gevallen is handhaven effectief gebleken?

Deze vraag is tevens eerder aan bod gekomen.

Vraag 9: Is het percentage recidive groot en waarom wel of niet?

Ook deze vraag is al eerder belicht.

Vraag 10: Eerst kon de leerplichtambtenaar een proces-verbaal opmaken voor de directeur, dat is nou naar de Onderwijsinspectie gegaan, zijn er nog meer dingen veranderd in de taken van een leerplichtambtenaar in de loop der jaren, belangrijke dingen die ik moet meenemen?

Nee vanuit de leerplichtwet van 1969, is dat de meest in het oog springende verandering. Van dat middel werd voorheen ook niet zoveel gebruik gemaakt, want je wil met de directeur van de school een goede band houden. Je bent namelijk ook van die directeur afhankelijk. Als een kind bijvoorbeeld in het voortgezet onderwijs verwijderd wordt omdat hij drugs bij zich had, dan zal hij toch ergens anders zijn schoolloopbaan moeten voortzetten. Dan is het handig als je directeurs hebt waar je een goede band mee hebt en waar zo'n kind dan herplaatst kan worden. Als je met elke directeur overhoop ligt, wordt het toch een lastig verhaal. De scholen hebben tegenwoordig ook een eigen verantwoordelijkheid bij het herplaatsen van een jongere. Ze blijven dus gewoon, ook bij verwijderen van een kind, verantwoordelijk.

Vraag 11: In een aantal artikelen in de instructie (art. 3 lid 6 jo. art. 6 lid 14 van de instructie) is de bevoegdheid voor de medewerker leerplicht/RMC opgenomen om voorstellen aan het college van burgemeester en wethouders te doen voor het toepassen van last onder dwangsom. Is dit naar uw weten gebeurd? Zo ja, in welke gevallen?

Wij hanteren dit zelf niet, maar het is inderdaad een toepasbaar middel. Bijvoorbeeld in Zuid-Limburg doen ze dat wel. Waarom doen ze dat? Dat heeft te maken met het volgende. Ouders mogen zelf kiezen waar ze hun kind naar school doen, dus of dat nou in Nederland, België of Duitsland is. Als een kind in België of Duitsland onderwijs volgt, dan moeten we een verklaring hebben van de directeur van die school. Het kostte de leerplichtambtenaren daar ontzettend veel werk, om ervoor te zorgen dat ouders de verklaringen van de directeurs overlegden. Daar werden ze in Zuid-Limburg op een gegeven moment behoorlijk ziek van. Zij hebben toen besloten om een last onder dwangsom op te leggen als ouders zo'n verklaring niet meteen inleveren. Zij gebruiken dit als pressiemiddel naar de ouders toe. Dat schijnt daar heel goed te werken.

We hebben ook een aantal gevallen gehad van mensen die op wereldreis wilden gaan. Zij dachten: we schrijven het kind uit, uit het bevolkingsregister en dan hoef ik nergens meer naar te kijken. Zo werkt het dus niet. Zij hebben dus een boete van een paar duizend euro gekregen. Maar als ze dat grapje weer uit zouden halen en je hoort dat van tevoren, dan zou je van tevoren tegen die ouders kunnen gaan zeggen 'als u gaat dan leg ik een last onder dwangsom op, dan kost u dat zoveel.'

Vraag 12: Sinds 2010 is er een extra handhavinginstrument voor 16/17 jarigen. Indien er sprake is van ernstig schoolverzuim (16 uur ongeoorloofd verzuim in een periode van vier weken) heeft de leerplichtambtenaar naast zijn huidige instrumentarium de mogelijkheid om een melding te doen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) Heeft u dit zelf weleens gedaan of weet u hoe vaak dit voorkomt?

Nee, volgens mij heb ik dat nooit gedaan en wordt er ook niet zoveel gebruik van gemaakt. Tenminste, door ons in ieder geval niet. Want het is wel aan hele duidelijke voorwaarden gebonden. Waar het natuurlijk om draait is dat je een hele goede registratie van school moet hebben. Elke absentie moet ook verantwoord zijn en daar begint het gewoon mee. Ik durf mijn hand er niet voor in het vuur te steken dat de registratie van het mbo 100% correct is en dan ga je gewoon op je bek. Dat wordt dan door ouders aangevochten, waardoor je onderuit gaat en dat riskeren we gewoon niet.

12.1: Zijn daar dan middelen voor die ingezet gaan worden om bij het mbo het op tijd melden verbeterd te kunnen krijgen?

Kijk je naar het mbo in Den Bosch. Die hadden lange tijd geen verzuimregistratiesysteem. Dit hebben zij pas sinds vorig jaar augustus. We merken gewoon dat als mensen goed geïnstrueerd zijn en dat is nou onderhand het geval, er steeds meer mensen bij ons binnen komen. We hebben nu al de helft meer meldingen van het Koning Willem I College dan vorig jaar. Dat komt doordat mensen weten dat er nu een heel gebruiksvriendelijk systeem is. Als het goed wordt ingevuld, volgt er ook meteen actie van de leerplichtambtenaar. Die zitten daar ook heel de week op school. Dus dan krijg je een samenwerking tussen school en leerplicht die samen hetzelfde doel nastreven om het schoolverzuim terug te dringen.

Vraag 13: Ik las dat een melding aan de SVB alleen kan bij jongeren van 16 en 17 jaar. Wat is de reden dat dit niet kan bij een jongere die 15 jaar is?

Dat mag niet, echt alleen vanaf 16 jaar. Dan is het dus bedoeld vanaf het eind van de volledige leerplicht. Kinderen die moeten tot aan het eind van het schooljaar waarin ze 16 worden naar school. Vanaf dat moment kun je het toepassen. Dan zitten ze over het algemeen in het mbo. De leeftijd die is gekozen, is denk ik gerelateerd aan het einde van de volledige leerplicht. Tot en met het einde van het schooljaar waarin je 16 jaar wordt moet je vijf dagen in de week naar school. Daarna mag je ook één dag in de week naar school en vier dagen werken, dat is de beroepsbegeleidende leerweg (bbl), variant op het mbo. Vanaf 18 jaar is het wel een probleem. Er is namelijk ook ontzettend veel verzuim van jongeren boven de 18. Naast de leerplicht hebben we ook het RMC die zich richt op de schooluitval en het voortijdig schoolverlaten bij jongeren tussen de 18-23 jaar. Het aantal voortijdig schoolverlaters was gigantisch, namelijk 75.000. Dit moest teruggedrongen worden naar 25.000. Er zijn heel wat middelen voor uit de kast getrokken. Er is ook heel veel geld voor beschikbaar gesteld en het heeft wel effect gehad. Zo zijn er bijvoorbeeld ook afspraken met regionale opleidingscentra, dat de leerplichtambtenaar daar ook het verzuim van 18+ voor zijn rekening neemt. Daar worden dus ook gesprekken met leerlingen boven de 18 jaar gehouden. Je kunt echter als leerplichtambtenaar niets, want je hebt geen sanctiemogelijkheden. Je kunt geen Halt-straf opleggen of proces-verbaal opmaken. Het is puur het gesprek dat je met de jongere hebt. Het enige wat je kunt hopen is dat vreemde ogen dwingen en dat een jongere toch eieren voor zijn geld kiest. Dat hij dus toch terug naar school gaat en zijn opleiding afrondt.

13.1: Is het gesprek met een jongere boven de 18 jaar op vrijwillige basis?

In principe wel, maar zo laten we het in ieder geval niet overkomen. Alleen als ze niet komen, dan kun je als leerplichtambtenaar verder niets. Wat je als school zou kunnen zeggen is 'je had vanmiddag bij de leerplichtambtenaar moeten zijn, je komt niet eerder meer de les in voordat je bij de leerplichtambtenaar een gesprek hebt gehad.' Dat is een sanctie die school kan stellen.

Vraag 14: In bepaalde situaties kan er een melding bij de SVB plaatsvinden, alvorens er een proces-verbaal wordt opgemaakt. Er zijn ook situaties denkbaar waarbij de melding aan de SVB en het opmaken van een proces-verbaal gelijktijdig plaatsvindt. In welke situatie wordt voor welke optie gekozen?

Wij maken daar geen gebruik van. Daar heb ik dus ook geen ervaring mee.

Vraag 15: Ik las dat door het nieuwe instrument in sommige gevallen het opmaken van een proces-verbaal niet meer nodig is. Hoe denkt u hierover?

Aangezien de heer Van Grinsven bij een eerdere vraag aangaf dat zij daar geen gebruik van maken, is deze vraag niet van toepassing.

Vraag 16: Verlaten veel van de verzuimers ook de school voortijdig?

Uit onderzoek blijkt dat het criminele gedrag vaak begint met schoolverzuim. Het laat zich raden wat daar de reden van is, dat kan van alles zijn. Het kan zijn dat een jongere zich niet thuis voelt in de klas, maar het kan ook aan de thuissituatie liggen. Als er thuis een sfeer heerst dat onderwijs niet zo belangrijk is, dan moet je als jongere heel sterk in je schoenen staan wil je zeggen 'ik vind het wel belangrijk.' Als de ouders werkloos zijn en 's morgens gewoon in bed blijven liggen en een kind van 12 of 13 jaar moet zijn eigen brood klaar maken en zorgen dat hij op tijd wakker wordt, dan werkt dat allemaal niet mee. Dat is geen ideale situatie voor een kind om in op te groeien.

Vraag 17: Moet er bij een strafrechtelijke aanpak altijd een Justitieel Casusoverleg Jeugd volgen?

Zo ja, waarom en wat wordt hier besproken?

Dat is automatisch als er proces-verbaal opgemaakt wordt tegen de jongere. Als er een proces-verbaal wordt opgemaakt tegen de ouders, dan gebeurt dit niet.

17.1: Wat wordt er precies besproken in zo'n Justitieel Casusoverleg?

Het proces-verbaal wordt toegelicht. Je kunt in dat overleg heel duidelijk aangeven wat de school, jij als leerplichtambtenaar en eventuele hulpverlening al heeft gedaan.

Het kan ook zijn dat je eerst even wil voorbespreken. Dit kun je doen als je een casus hebt, waarbij je denkt dat je een proces-verbaal dient op te maken, maar twijfelt of dit het beste middel is. Dan hoor je misschien van een andere instelling, probeer dit of dat nog eens. Er kan ook gezegd worden, maak maar een proces-verbaal op en dan wordt het meteen doorgeleid naar de Raad voor de Kinderbescherming.

Vraag 18: Als gekozen wordt voor een Halt-afdoening moet het Openbaar Ministerie (OM) dan om toestemming gevraagd worden voor een Halt-verwijzing?

De Haltverwijzing die wij doen wordt eigenlijk altijd geaccepteerd. Wij maken hier regelmatig mee dat wij van een jongere dingen te horen krijgen die op school nog niet bekend zijn. Datzelfde komt natuurlijk ook voor bij Halt. Wat een jongere in een gesprek vertelt, is natuurlijk heel erg afhankelijk van wie hij tegenover zich heeft. Het komt wel eens incidenteel voor dat een Halt medewerker dingen hoort, waardoor hij van mening is dat een Halt-afdoening eigenlijk niet het juiste middel is. Als dit het geval is, dan wordt er altijd overlegd met leerplicht en wordt er samen besloten naar een ander middel te grijpen.

Nog even een voorbeeld. Ik heb laatst meegemaakt dat we een jongen hadden die een paar jaar geleden al eens een Halt-straf had gehad en dit toen erg goed heeft gedaan. Hij is nu weer over de scheef gegaan en zou eigenlijk niet meer naar Halt kunnen, maar een proces-verbaal krijgen. Stel dat zo'n jongen na het vmbo kiest voor de opleiding: Vrede en Veiligheid, defensie of politie, dan moet hij een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) kunnen overhandigen. Indien een jongere dan al een strafblad heeft dan komt dit bij de

aanvraag van een VOG naar boven en kan dit nadelig zijn voor de jongere. Om dat te voorkomen zou je kunnen zeggen 'in dit specifieke geval bieden we hem toch nog een keer een Halt-afdoening aan.' In zo'n geval moet er toestemming zijn van de officier van justitie. In de praktijk gaat dit vaak via de parketsecretaris. Die legt het dan voor aan de officier van justitie.

18.1: Klopt het dat niet elke leerplichtambtenaar een BOA bevoegdheid heeft?

Ja, dat klopt.

18.2: Maar dan mag ook niet elke leerplichtambtenaar een proces-verbaal opmaken.

Klopt.

18.3: Hoe zit dat dan als de leerplichtambtenaar geen BOA is en geen proces-verbaal mag opmaken? Is er binnen de gemeente dan altijd iemand die BOA is?

De bedoeling is dat elke leerplichtambtenaar ook BOA is. Als dat niet zo is dan kun je van elkaars bevoegdheid gebruik maken. Hier zijn alle drie de leerplichtambtenaren BOA. Ik ben dat zelf niet meer, omdat ik het voor mijn werk niet meer nodig heb. Ik kan nog gewoon gesprekken met leerlingen voeren en op het moment dat het zo ver reikt dat er een proces-verbaal opgemaakt zou moeten worden, roep ik er een collega bij. Mijn collega doet dan het verhoor en stelt de cautie.² Dat is het enige wat de BOA hoeft te doen. Dan kan ik verder het gesprek voeren en eventueel desnoods het proces-verbaal opmaken. Wel dient de bevoegde leerplichtambtenaar, de BOA, het proces-verbaal te ondertekenen. Dus het gaat uit naam van de BOA, maar ik kan een verklaring afleggen aan mijn collega van alles wat ik in het voortraject heb gedaan. Alle gesprekken die ik met de jongere heb gevoerd, alle actie die ik heb gedaan, het huisbezoek et cetera. Dan geef ik een verklaring af. Die wordt dan opgenomen in het proces-verbaal en zo kan er dan toch prima een proces-verbaal opgemaakt worden.

Vraag 19: Is het zo dat afhankelijk van de leeftijd van het kind, de ouder of het kind vervolgd wordt of kunnen zij ook beiden vervolgd worden?

Als er onwil van het kind is en daarnaast ook gebrek aan zorg van de kant van de ouders, dan kun je beiden verbaliseren.

Vraag 20: Ik las dat in sommige gevallen ouders/jongeren niet akkoord gaan met een Halt-afdoening en dat er dan een 'gewoon' proces-verbaal moet worden opgemaakt? Heeft u dit in de praktijk meegemaakt?

Zo ja, wat waren redenen dat er niet mee akkoord gegaan werd?

Deze vraag is reeds eerder door de heer Van Grinsven beantwoord.

Vraag 21: Ik begreep dat er zowel een strafrechtelijke als een bestuursrechtelijke sanctie kan worden opgelegd.

Gebeurt dit vaak?

Nee, de bestuursrechtelijke is eigenlijk, de last onder dwangsom.

21.1: In welke gevallen zou je zeggen dat bestuursrechtelijk handhaven de voorkeur heeft?

Zoals ik net zei bij die wereldreis, want dan heb je meteen duidelijkheid. Je bepaalt dan als gemeente wat de straf is die je oplegt en dat kan ter plekke. Terwijl als je de strafrechtelijke weg kiest en een proces-verbaal opmaakt, moet je wachten tot het op zitting komt en dan is het kwaad meestal al geschied. Je kunt namelijk pas een proces-verbaal opmaken als er al ongeoorloofd verzuim heeft plaatsgevonden. Het kan dus niet preventief. Dat kan bij een last

² Voordat het verhoor begint moet de leerplichtambtenaar vertellen dat antwoorden niet verplicht is.

onder dwangsom wel. Met een last onder dwangsom kan je voorkomen dat mensen op wereldreis gaan.

Vraag 22: Heeft u nog een aanvulling die eventueel van belang kan zijn wanneer het gaat over handhaving van de leerplichtwet en welke we tot op heden niet hebben belicht?

Nee, het meeste hebben we eigenlijk wel besproken. De club van 18-23 jaar is soms wel lastig. Daar zijn de meningen dan ook over verdeeld. Namelijk of je de leerplicht of kwalificatieplicht moet verhogen. Het lastige daarvan is dat dan allerlei andere wetten aangepast moeten worden, omdat de leeftijd van 18 jaar heel bepalend is in diverse wetten.

22.1: Valt onder voortijdig schoolverlaten iemand van 12-23 jaar of zoals de RMC-wet zegt, iemand van 18-23 jaar?

Oorspronkelijk is de RMC bedoeld voor jongeren van 12 tot 23 jaar. Tegenwoordig richt de RMC zich voornamelijk op de leeftijd van 18-23. De leeftijd van 18 heb je al afgedekt via de leerplichtwet. Onder welke noemer het dan valt maakt eigenlijk niet uit als er maar aandacht voor zo'n jongere is. Je bent voortijdig schoolverlater als je nog geen 23 jaar bent en geen startkwalificatie hebt behaald. Dus iedereen die een startkwalificatie heeft, ook al ben je 17 jaar valt daar niet meer onder en ook niet onder de leerplicht.

Bijlage C

Interview mevrouw Geers

Interview met mevrouw Geers: leerplichtconsulent BIJEEN, gemeente Heusden. Dit interview heeft plaatsgevonden op 20 april 2015 vanaf 14:00 uur.

Inleiding

Ik zag in uw mail dat u leerplichtconsulent bent. Is dat een andere benaming voor leerplichtambtenaar?

Ja, en dat heb ik bewust gedaan. Naast de handhavende taak, vind ik het namelijk het meest belangrijk dat ik gewoon een preventief hanterende taak heb. Het belangrijkste is dat al onze jongeren gewoon naar school gaan en een leuke toekomst tegemoet gaan en soms past daar een handhavende taak in, maar het liefst niet.

Achter uw naam van leerplichtconsulent staat het woord BIJEEN, kunt u toelichten waar dat voor staat, wat het precies inhoudt?

BIJEEN is een samenwerkingsrelatie tussen partners die deel uitmaken van het wijkteam in het kader van transities.

Hoe zijn uw werkuren verdeeld?

Ik werk drie dagen in de week. Ik zit wisselend op verschillende plekken. In principe zit ik één dagdeel in de twee weken hier en houd ik spreekuur op diverse scholen.

Vraag 1: Welke vormen van verzuim zijn er te onderscheiden?

Veelvuldig ziekteverzuim. Dan heb je het over veel ziekteverzuim. Signaal ziekteverzuim, één dagje in de één/twee weken en signaal relatief verzuim, dan eens een dagdeel skippen en dan weer een dag skippen. Relatief verzuim kan ook wel wat ruimer zijn, meer dagdelen, meer dagen in de week. Tevens heb je het absoluut verzuim, dan gaat de jongere helemaal niet naar school.

1.1: Is er nog een verschil in de hoeveelheid verzuim, kijkend naar de verschillende niveaus binnen het mbo?

Ja, daar zit wel een verschil in. Ik draai hier op het Koning Willem I College samen met een collega uit de regio het spreekuur op het mbo-2. Daar is het verzuim fors.

1.2: Merk je dan ook echt dat het meer is dan op een mbo-4?

Ja, enerzijds dat de mbo-4 opleiding ook wel anders omgaat met de studenten. Daar zou eigenlijk geen verschil in mogen zitten, maar ik denk wel dat het gebeurt. Dat daar meer aanspraak gemaakt wordt op hun verantwoordelijkheden. Je zit hier met je eigen doel en maakt de keuzes die je wilt maken, maar denk wel na over de keuzes die je maakt. Negen van de tien jongeren op niveau 2, zitten daar omdat ze daar thuishoren. Dat zeggen ze en dat stralen ze ook uit.

1.3: Is er een verschil bij de diverse locaties met betrekking tot het verzuim en hoe dat andere dingen geregeld zijn?

Dan heb ik het over de vo scholen. Jij richt je alleen op het mbo. Vooruitlopend op dat mbo zie je op de vo scholen, de vmbo scholen, die de hofleverancier zijn van het mbo ook veel verzuim. Dat zegt iets over het niveau van de leerling en soms ook over het niveau van het systeem waarin de leerling zit.

Vraag 2: Wordt ongeoorloofd verzuim vaker gemeld dan vroeger?

Zo nee, waarom niet?

Zo ja, waar heeft dit mee te maken?

Ja, zeker hier op het mbo. Wat is vroeger? Ik ben sinds 2011 leerplichtconsulent en ja in die tijd is er al heel veel veranderd. We zitten er als samenwerkende gemeentes ook veel meer bovenop dan jaren geleden.

2.1: In welk opzicht wordt er meer bovenop gezeten?

Omdat er vroeger gewoon geen sprake was van goed werkende verzuimregistraties, of scholen alles zelf wilden oplossen. Zolang een arbeidsmarkt alle jongeren kwijt kan, is het probleem niet zo nijpend, maar op het moment dat dat anders wordt dan leg je het probleem bloot. Dan moet je daar ook op anticiperen. Dat is mooi, want dat werkt ons alleen maar in het voordeel. Dan is één en één wel twee. Dan moet je wel met elkaar aan de slag, want er lopen wel heel veel jongeren rond die niets hebben afgemaakt. Die dan echt niks hebben, voor nu niet en straks niet. Dat willen we met zijn allen natuurlijk niet. Dat is voor die jongeren slecht, maar ook voor de maatschappij.

2.2: Zoiets als een Studenten Succes Centrum, heb je dat op meerdere scholen of is dat echt iets van het Koning Willem I College?

Daar heb ik niet zoveel kijk op. Ik weet wel dat dit een hele goede samenwerkingsvariant is. Ik weet wel dat ze bij het regionaal opleidingscentrum (roc) in Tilburg niet het Studenten Succes Centrum hebben, zoals ze het hier hebben. Daar zoeken ze wel de samenwerking op. Het prachtige van dit is dat wij hier fysiek aanwezig zijn. Doordat je hier bent, is het voor de studieadviseur en voor ons heel prettig om elkaar te leren kennen en samen op te trekken op het moment dat er een vraag is. Die vraag kan groot of klein zijn. Ook straal je iets uit naar de jongeren.

2.3: Kunnen de studenten zo binnenlopen of moeten ze een afspraak maken?

Ze kunnen binnenlopen. De jongeren kunnen binnenlopen voor een studieadviseur, maar die zijn meestal wel heel erg druk. Er wordt dus wel geadviseerd om een afspraak te maken, want dan weet je zeker dat je niet voor niets komt. Wij nodigen ook uit op afspraak, want je zit natuurlijk onder andere met het feit dat je een spreekkamer moet organiseren. Desondanks kunnen de jongeren wel binnenlopen, want er is altijd wel iemand die iets kan zeggen of regelen. Het maakt niet uit welke leerplichtambtenaar of leerplichtconsulent er zit, want iedereen hanteert dezelfde regels. Dus als ik er niet zit en er komt een Heusdense leerling en mijn collega van Den Bosch zit er, prima, fijn. Andersom werkt dat ook zo.

Zo doen we dat met spreekuren ook. Zowel in het vo als hier, we draaien de spreekuren samen, om beurten. Ik draai ze op het mbo 2 en dat doe ik in dit geval samen met een collega uit Boxtel. Dat draaien we daar wekelijks. Soms zien we alleen jongeren uit Den Bosch, onze grootste hofleverancier. Dat is niet erg. De leerlingen van ons die ergens anders komen, nemen zij weer mee.

Vraag 3: Als het verzuim niet wordt gemeld, staat hier dan een sanctie op?

Zo ja, welke en wordt deze vaak toegepast?

Tot nog niet zo lang geleden was het zo dat wij de directeur van een opleiding/school konden verbaliseren. Dat is niet meer, nu ligt dat bij de inspecteur. Het is een taak van de Inspectie geworden. Op zich is dat goed. In de vo-tijd was ik beleidsmedewerker en had ik leerplicht in mijn pakket. Dan gebeurde er op een school weleens dingen, waarvan ik vond dat die directeur nu toch een keer een verbaal 'in zijn gat' moest krijgen. Die blijft altijd verlof afgeven, terwijl dat niet mag en is niet solidair naar zijn collega-directeuren. Dan zeiden mijn collega's: 'Ivonne dat kan je wel zeggen, maar wij zitten wel in die relatie met die scholen en als wij dat doen verspelen we onze relatie'. Dat was dus elke keer een discussiepunt en dat is best lastig. Nu is het prettig dat de Inspectie dat overneemt. We hebben eigenlijk vrij snel

als regio, met de inspecteur rond de tafel gezeten. Er is toen besproken: hoe we het aan gaan pakken en hoe het er dan uit gaat zien. Dan merk je dat dat wel op een heel ander niveau terechtkomt.

Op een moment dat wij veelvuldig zien dat scholen verzuimen om verzuim te melden, dan kunnen we dat bij de inspecteur neerleggen als klacht. Wij geven dan aan dat die school in onze optiek niet goed omgaat met de regels en of ze daar nadrukkelijk naar willen kijken. De inspecteur geeft dan aan dat hij dit kan, maar pas op het moment dat hij dit meerdere keren over dezelfde school terug heeft gehad. Pas dan vindt er een inspectiebezoek plaats, speciaal hierop gericht. Ze onthouden de notitie wel. Als ze een regulier onderzoek doen, kijken ze de verzuimregistratie in.

3.1: Het verbaliseren van de directeur gebeurde dat dan ook vaak?

Nee. In de gemeente waar ik werk en eerst beleidsmedewerker was, heb ik dat nooit gezien en ook niet bij de andere gemeentes waar ik hiervoor werkzaam ben geweest.

Vraag 4: Welke handhavinginstrumenten heeft een leerplichtambtenaar tot zijn of haar beschikking?

Het 'pas op, dat moet je niet meer doen' vingertje. Het gesprek. Gelukkig zijn er nog steeds jongeren waar een gesprek bij helpt. Soms is het nog steeds zo dat ouders niet altijd weten dat als hun kind op het mbo zit, er eigenlijk ook nog meer van ze verwacht wordt. Ligt dit aan de informatieverstrekking of aan de ouder?

Op een gegeven moment kom je in de sfeer van een Halt-straft en gelukkig helpt dat bij veel jongeren. Ze krijgen dan een nieuwe mindset en zien dat ze toch wel de verkeerde keuze maken, dat ze op de opleiding moeten zijn omdat ze zelf iets wil bereiken en niet omdat de ander dat wil. We hebben natuurlijk ook de mogelijkheid om een proces-verbaal uit te schrijven. Op het moment dat je een proces-verbaal uitschrijft dan heb je al diverse keren gesprekken gevoerd met de leerling, dan wel met de leerling en zijn ouders. Dan is er meestal al een Halt-straft aan voorafgegaan. Het proces-verbaal geef ik meestal, omdat ik me met name zorgen maak om de leerling. Over het maken van de juiste keuzes of het oppakken van een bepaald zorgtraject. Daarnaast geef ik soms ook een proces-verbaal, omdat ik klaar ben met het gesoebal met sommige jongeren. Zij denken gewoon alle regels aan hun laars te kunnen lappen en daar vrij mee weg te komen.

4.1: Klopt het dat een Halt straf een maximum kent van 60 uur verzuim of 60 keer te laat komen?

Ja.

4.2: Dus een Halt straf is niet in alle gevallen op te leggen?

Je bent afhankelijk van wanneer de school het meldt. Het gebeurt ook nog wel dat binnen afdelingen, ook hier, verzuim te lang blijft liggen. Dat scholen er zelf teveel mee aan de slag gaan, tot dat ze op het punt komen van 'oh help en wat nu?' Dan pas komt het bij ons terecht. Vaak kun je dan niets anders meer dan meteen een proces-verbaal opmaken.

4.3: Dus daar zit nog wel een verbeter slag?

Ja, absoluut.

Vraag 5: In hoeveel procent van de gevallen dient er handhavend te worden opgetreden?

Weet ik niet, dat kan ik niet zeggen. Dan ga ik namelijk iets zeggen wat ik niet hard kan maken.

Vraag 6: Als er dan gekozen wordt om handhavend op te treden, op welke wijze wordt er een handhavingsmiddel gekozen?

Insteek is van wie niet horen wil moet voelen of wie A kiest, moet ook voor B kiezen. Als je dit niet doet, dan bestaat de straf uit een maatregel en het opzetten van een zorgtraject. Dat is eigenlijk het belangrijkste. Dat jongeren toch door middel van een proces-verbaal, via de rechter, een reclasseerder toegekend krijgen. Soms gebeurt het ook dagen voordat ze 18 jaar worden. Dat vinden ze niet leuk, maar dan zeg ik wel tegen de jongere: 'Wat ik nu doe vind je niet leuk, maar ik denk wel dat je dit nodig hebt.'

6.1: Klopt het dat als een traject, jeugdreclassering of Bureau Jeugdzorg, voor het 18de jaar wordt gestart er een uitloop kan zijn tot het 23ste jaar?

Ja, maar 23 jaar is natuurlijk wel heel ver weg. Als je, voordat een jongere 18 jaar wordt, een melding krijgt dan kun je een proces-verbaal opmaken en vervolgens de rechtsgang volgen. Het is helaas niet zo, dat als er vandaag een proces-verbaal wordt opgemaakt je over een maand bij de rechter zit. Hoewel ik moet zeggen dat het op het moment wel wat vlotter gaat.

Vanochtend had ik Justitieel Casusoverleg (JCO). Dat is één keer in de twee weken. Daar worden de processen-verbaal besproken. Bij het JCO zitten dan de volgende personen/instanties aan tafel: de parketsecretaris, de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg en de leerplichtambtenaar. Het gaat dan over het proces-verbaal dat je in de twee weken daarvoor hebt opgemaakt. Je hebt dan nog de mogelijkheid om aanvullende gegevens te verstrekken. Vervolgens wordt er gezegd: 'wat gaan we doen?' In veel gevallen geeft de Raad voor de Kinderbescherming aan dat zij een onderzoek instellen. Dit duurt minstens zes weken. Dan komt het weer terug bij het JCO en wordt er besloten of we gaan dagvaarden of dat er een Onderhoud ten Parkette (een OTP) komt. Tijdens zo'n OTP gaat een parketsecretaris het gesprek aan met de jongere en zijn verzorgers/ouders en spreekt dan op dat moment op basis van de informatie die hij of zij daar nog krijgt, zijn strafmaatregel uit. Meestal is die wel hetzelfde zoals het is geformuleerd in het JCO, maar er kunnen afwijkingen zijn. Op het moment dat er gekozen wordt voor dagvaarding dan gaat het naar de rechter. Vanochtend hadden we er dus één die werd rechtstreeks gedagvaard. Die wordt zowaar al in juli ingepland, dat is dan wel weer fijn.

6.2: Wordt elk proces-verbaal dat opgemaakt wordt in het JCO besproken?

Ja.

Vraag 7: Is er een bepaald handhavingsinstrument dat het meest wordt toegepast en zo ja, waarom?

Ja, sowieso het gesprek natuurlijk. Als je het hebt over het gesprek is dat ook een breed begrip. We proberen natuurlijk zoveel mogelijk preventief de gesprekken aan te gaan. Het preventieve spreekuur, het woord zegt het al. Nog eens een gesprek en nog eens een gesprek. Al dan niet ook nog met een studieadviseur erbij om jongeren toch binnen te houden of de goede richting in te sturen. Daarnaast denk ik dat de Halt-straf wel meer voorkomt dan het proces-verbaal.

Vraag 8: In hoeveel procent van de gevallen is handhaven effectief gebleken?

Aangezien vraag 5 niet kon worden beantwoord, is deze vraag niet van toepassing.

Vraag 9: Is het percentage recidive groot en waarom wel of niet?

Die zijn er wel bij. Wat is groot? Ik heb vanochtend een gesprek gevoerd met een moeder van een kind van bijna 5 jaar en daarvan weet ik nu al dat ik daar tot nog heel lang mee te maken heb.

Vraag 10: Is uw taak (de taak van leerplichtambtenaar) in de loop der jaren gewijzigd. Zo ja, hoe?

Ja, voorheen was het eigenlijk handhaven. Dat heeft op een gegeven moment meer een verschuiving gekregen tot het zorgcomponent. Als je het hebt over het zorgcomponent, wil dat zeggen dat er meer gekeken wordt waarom een jongere niet naar school gaat. Hoe dit komt, wat er aan de hand is en wat er gedaan kan worden om te zorgen dat een jongere wel weer gaat. Ook is er veel meer de verbinding met de scholen. In de scholen met de zorgcoördinatoren en mentoren. Daarnaast is er veel meer de verbinding in de multidisciplinaire overleggen: ouder, kind, school al dan niet een zorginstelling die er al bij betrokken is. Dit, om het gewoon van alle kanten goed aan te kunnen vliegen.

Vraag 11: In een aantal artikelen in de instructie (art. 3 lid 6 jo. art. 6 lid 14 van de instructie) is de bevoegdheid voor de medewerker leerplicht/RMC opgenomen om voorstellen aan het college van burgemeester en wethouders te doen voor het toepassen van last onder dwangsom. Is dit naar uw weten gebeurd? Zo ja, in welke gevallen?

Nee, bij ons niet.

11.1: Gebeurt het überhaupt vaak?

Dat weet ik niet.

Vraag 12: Sinds 2010 is er een extra handhavingsinstrument voor 16/17 jarigen. Indien er sprake is van ernstig schoolverzuim (16 uur ongeoorloofd verzuim in een periode van 4 weken) heeft de leerplichtambtenaar naast zijn huidige instrumentarium de mogelijkheid om een melding te doen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) Heeft u dit zelf weleens gedaan of weet u hoe vaak dit voorkomt?

Ja, diverse keren. Als een jongere niet wenst mee te werken in het terug naar school gaan of het gesprek aangaan, zet ik de kinderbijslag gewoon stop en dan komen ze vanzelf.

Tegenwoordig gebeurt het ook veel dat jongeren zich ziek melden, terwijl ze niet ziek zijn. Dat is altijd wel een lastige discussie, want wanneer ben je ziek? Ik heb het dan met name over de jongeren die in een verslavingssituatie zitten. Die ervoor kiezen om geen hulpverleningstraject op te zetten en dan zet ik de SVB stop.

Vraag 13: Ik las dat een melding aan de SVB alleen kan bij jongeren van 16 en 17 jaar. Wat is de reden dat dit niet kan bij een jongere die 15 jaar is?

Dat is een goede. Ik denk dat dat met name te maken heeft met eigen verantwoordelijkheden dragen en dat veel jongeren vanaf die leeftijdsgrens de kinderbijslag misschien van de ouders overgedragen krijgen.

Vraag 14: In bepaalde situaties kan er een melding bij de SVB plaatsvinden, alvorens er een proces-verbaal wordt opgemaakt. Er zijn ook situaties denkbaar waarbij de melding aan de SVB en het opmaken van een proces-verbaal gelijktijdig plaatsvindt. In welke situatie wordt voor welke optie gekozen?

Je kunt ervoor kiezen om het stop te zetten zonder proces-verbaal op te maken, maar dan gebruik je het als een soort van handhavingsmiddel. Dus eigenlijk moet deze maatregel ook wel bij de handhavingsmiddelen. Je gebruikt het dan als een soort van dreiging. Je geeft dan aan dat als er niet meegewerkt wordt je de kinderbijslag stop kunt zetten. Dat vinden ouders niet leuk. Soms gebeurt het ook, omdat een proces-verbaal wordt opgemaakt in kader van absoluut verzuim. Dat is dan wel een verbaal naar ouders, maar dat je ook aangeeft 'hij gaat niet naar school, dan heb je de kinderbijslag ook niet nodig.' Want kinderbijslag is in beginsel voor de kosten van je zoon of dochter zoals: het naar school gaan, het aanschaffen van boeken en het openbaar vervoer. Dus als hij/zij niet gaat, heb je het ook niet nodig.

Vraag 15: Ik las dat door het nieuwe instrument (melding bij de SVB) in sommige gevallen het opmaken van een proces-verbaal niet meer nodig is. Hoe denkt u hierover?

Wat mij betreft staan deze twee zaken los van elkaar. Wanneer er een proces-verbaal opgemaakt wordt, hoeft niet altijd de kinderbijslag stop gezet te worden. Wel bij absoluut verzuim. Dan gaat de leerling niet naar school.

Soms wordt er een proces-verbaal opgemaakt om een traject op gang te brengen. Een leerling kan ook wisselvallig naar school gaan.

Vraag 16: Verlaten veel van de verzuimers ook de school voortijdig en zo ja, waarom?

Ja. Verzuimen is nooit voor niets. Dat is altijd een signaal, omdat er geen geld is of dat je het thuis vervelend hebt, zelf niet lekker in je vel zit, een fysiek probleem hebt et cetera. De echt grote verzuimers die ik dus op het mbo 2 zie, zitten vanaf hun 18^e in een verkapte inkomensvoorziening, zijnde de studiefinanciering en komen te pas en te onpas. Het zal ze een rotzorg wezen als ze op school zijn en iemand ze aanspreekt. Daar hebben ze geen boodschap aan. Ze weten het drommels goed en trekken een eigen lijn. Ze komen vanzelf in een vicieuze cirkel en krijg ze daar nog maar eens uit. Daarom zeg ik ook altijd tegen jongeren: 'je bent nu nog leerbaar, zorg dat je een dagritme hebt om te voorkomen dat het erger wordt.' Verzuim komt altijd ergens vandaan. Als jij van je vader, je moeder of je opvoeder gewoon in je bed mag blijven liggen, blijf je in je bed liggen.

Vraag 17: Moet er bij een strafrechtelijke aanpak altijd een Justitieel Casusoverleg Jeugd volgen? Zo ja waarom en wat wordt hier besproken?

Deze vraag is elders al beantwoord.

Vraag 18: Als gekozen wordt voor een Halt-afdoening moet het Openbaar Ministerie (OM) dan om toestemming gevraagd worden voor een Halt-verwijzing?

Als ik een Halt melding doe dan gaat het gewoon naar het bureau Halt, niet naar het OM. De Halt medewerker gaat denk ik wel informatie opvragen bij het OM, maar ik heb nog nooit gehoord dat er toestemming van het OM uitkwam. De Halt-medewerker bepaalt de strafmaatregel op basis van wat hij hoort, ziet en voor zich heeft.

Vraag 19: Is het zo dat afhankelijk van de leeftijd van het kind, de ouder of het kind vervolgd wordt of kunnen zij ook beiden vervolgd worden?

Ja, afhankelijk van de leeftijd, afhankelijk van de situatie en afhankelijk van het soort verzuim. Soms is het zo dat een jongere, die heb ik nu ook één, in het verkeerde nest is geboren. Vader hier, moeder daar en hij weet dat drommels goed uit te spelen. Nu heb ik alleen die jongen een verbaal gegeven, omdat hij gewoon niet naar school gaat. De jongen is nu 16-17 en die kent zijn verantwoordelijkheden. Een paar jaar geleden heeft deze jongen ook twee keer een verbaal gehad. Bij de eerste keer hebben alleen zijn ouders een proces-verbaal gehad en bij de tweede keer zowel de jongen als zijn ouders.

19.1: Wat is dan de reden om die combinatie te maken?

Omdat die jongeren op een gegeven moment op een leeftijd komen dat je van hun mag verwachten dat ze andere keuzes maken, betere keuzes. Ze kunnen vaak bepaalde keuzes maken en dan zouden ze deze niet kunnen maken?

Vraag 20: Ik las dat in sommige gevallen ouders/jongeren niet akkoord gaan met een Halt-afdoening en dat er dan een 'gewoon' proces-verbaal moet worden opgemaakt? Heeft u dit in de praktijk meegemaakt?

Zo ja, wat waren redenen dat er niet mee akkoord gegaan werd?

Ja, soms overzien ze dat niet. Op een gegeven moment geef ik aan, dat de volgende stap is dat de jongere een Halt-straft krijgt. Dan nodig ik de jongere op een gegeven moment uit en gaan we vader of moeder bellen. Zij geven dan weleens aan dat ze het belachelijk vinden. Dan geef ik echter aan wat eraan vooraf is gegaan en dat er een keus is tussen een Halt-straft of een proces-verbaal. Daarbij geef ik aan dat ze het beste kunnen kiezen voor een Halt-straft. Meestal doen ze dat, na een hoop gemor dat ze het niet met je eens zijn, ook wel. De Halt-straft moet worden ondertekend. Als dit niet gebeurt, dan wordt er meteen een nieuwe afspraak gemaakt voor een verhoor voor het proces-verbaal. Ik heb echter nog niet meegemaakt dat het zo ging.

Sommige jongeren gaan naar het bureau Halt en krijgen daar dan een Halt-straft. Zij komen daar dan niet opdagen, net zo goed als ze niet op school komen opdagen. Zij gaan er veel te luchtig mee om en dan krijg je een negatieve afloop van de Halt-afdoening. Die jongere komt dan weer bij ons en dan kunnen wij maar één ding doen en dat is een proces-verbaal opmaken.

Vraag 21: Ik begreep dat er zowel een strafrechtelijke als een bestuursrechtelijke sanctie kan worden opgelegd.

Gebeurt dit vaak?

In welke gevallen wordt hiervoor gekozen?

Nee. Bestuursrechtelijk dan heb je het over de dwangsom, maar je kunt het ook hebben over het verbaliseren van een school.

21.1: Om een proces-verbaal op te maken moet je een BOA zijn. Ik begreep dat niet elke leerplichtambtenaar een BOA is, bent u dat wel?

Nee, ik ben geen BOA.

21.2: Hoe werkt het dan als u een proces-verbaal wilt opmaken?

Dan maak ik een eigen proces-verbaal op. Alleen voor de cautie zit mijn collega erbij en dit noemen we dan 'het foute toneelstukje' dat we opvoeren.

21.3: Vanaf 18 jaar heb je eigenlijk geen sancties meer, omdat je dan in de RMC wetgeving zit. Hoe zit het dan?

Is wat je kunt doen, dan op vrijwillige basis?

Het gaat erom dat jongeren voor zichzelf beseffen waar ze mee bezig zijn. Dat als je hier zit, je bezig bent met een opleiding die jezelf gekozen hebt en die jou opleidt tot een vak voor in de toekomst of in ieder geval een deel van je toekomst. Dat is één. Meestal gaat het goed. Als het niet goed gaat, dan heeft het vaak te maken met het feit dat de jongere op een verkeerde opleiding zit en ook dat gebeurt vaak zat. Dit is geen ramp. Hier heb je het dan met de jongere over. Je kijkt dan hoe hij erachter komt wat hij wel wil en kan. Er zijn hier prachtige mogelijkheden voor zijnde: de succesklas, startklas en noem maar op. We hebben allerlei trajecten. We kunnen ze een assessment geven, van alles, maar dat moet de jongere dan wel doen. Hij heeft namelijk nu de mogelijkheid om naar school te gaan. Als je straks werkt dan ga je geld verdienen. Dan ga je daar naar leven en als je geen werk hebt, dan heb je dus gewoon geen diploma en kom je ook niet meer aan het werk. Door ze dat constant voor te houden en ze te wijzen op de keuzes die ze maken, proberen we er een stel te redden. Er zijn er zat die hebben daar echt geen boodschap aan of ze komen uit een systeem waar iedereen leeft van een uitkering. Datzelfde geldt voor die jongeren van een niveau 2 opleiding. Ik houd ze dan wel voor dat ze straks alles moeten terugbetalen. Dat is wel niet zo, maar al zou er maar één bij zijn die het gelooft. De meesten lachen me echter uit en zeggen dan: 'ach mevrouw, weet u dan niet hoe het werkt.' Er zijn er ook die hier maar

gewoon zitten te zitten om hun startkwalificatie te halen. Ze hebben er eigenlijk op dat moment geen zin in. Negen van de tien keer, komen ze op enig moment ook echt wel tot het besef dat het beter was geweest als ze een niveau 2 opleiding hadden gehaald. Dan gaan ze het diploma alsnog halen. Alleen het duurt een paar jaar. Voordat ze achtentwintig zijn, komen de meesten echt wel tot het besef. Die paar die dat niet komen, dat is een groep die niet te redden valt. Die verdienen hun geld op een andere manier.

21.4: U had het net over de succesklas, werkt dat goed?

Voor de meeste jongeren wel. Dat is een kleine setting hier in het College en daar kunnen jongeren wat meer kijken naar: waar ben ik nou goed in, wat vind ik nou echt leuk, wat voor opleidingen zijn er, wat zou bij me passen, hoe ga ik om met anderen en wat kan ik daarin nog veranderen/verbeteren. Uiteindelijk komen ze dan tot een keuze. Die succesklas loopt tijdens het schooljaar. Dus stel dat een jongere er in november achter komt, dit is het echt niet, dan kunnen we die in de succesklas plaatsen. Meestal is het dan wel zo, dat als ze na een aantal weken uit die succesklas komen, ze weten dat de opleiding echt niets voor ze is en het geen zin heeft om terug te gaan. Dan kunnen we twee dingen doen. Een enkeling, ook een beetje afhankelijk van de leeftijd, zetten we dan in de startklas. Die bereidt ze voor op het volgende opleidingsjaar. Met een ander spreken we af 'Ga werken of een stageplek zoeken die past bij de opleiding die je straks wilt gaan volgen, maar je blijft wel je algemeen vormende vakken volgen.' Dan geven we tijdelijk vrijstelling, maar houden we wel een stok achter de deur. Er zitten voorwaarden aan deze afspraak. We laten ze weten dat het geen vrijheid, blijheid is. Dat er wel wat van ze verwacht wordt. Het werkt goed naar de jongeren en de opleiding toe. Als een jongere van de ICT academie komt en erachter komt dat dat het niet is en eigenlijk iets wil in Zorg en Welzijn, dan ga je toch niet tegen die jongere zeggen dat hij zijn schooljaar moet afmaken. Dat werkt voor niemand. Je helpt de jongere er ook alleen maar mee als je ze ook dat stukje ruimte geeft en meedenkt.

Vraag 22: Heeft u nog een aanvulling die eventueel van belang kan zijn wanneer het gaat over handhaving van de leerplichtwet en welke we tot op heden niet hebben belicht?

Nee, wat wel heel belangrijk is en ik vind dat we dat hier goed doen, is dat we veel bij elkaar te rade gaan. Dat we samen optrekken, veel van elkaar leren en ook samen naar dit College één gezicht uitstralen. Dit College heeft naast de regiogemeentes waar ik in zit, ook te maken met andere regiogemeentes. Het is voor het College natuurlijk verdomme lastig als die met verschillende regio's, gezichten en wetten zou moeten werken. Daarom is het gewoon heel fijn dat we gezamenlijk optrekken en ook naar de andere collega's buiten de regio, proberen zoveel mogelijk het eerste aanspreekpunt te zijn. Zo doen zij dat ook voor onze jongeren die daar zitten.

Bijlage D

Interview mevrouw Essens-Berak

Interview met mevrouw Essens-Berak, leerplichtambtenaar gemeente 's-Hertogenbosch. Dit interview heeft plaatsgevonden op 23 april vanaf 13:30 uur.

Inleiding

Ik werk maandag op het Koning Willem I College. Dinsdag zit ik op het stadskantoor. Daar nodig ik ook mensen uit van het Koning Willem I College. Woensdag werk ik in de ochtend thuis aan de administratie. Donderdag werk ik weer op het stadskantoor en vrijdag thuis. Dus eigenlijk anderhalve dag thuis voor administratie, woensdag een halve en vrijdag een hele dag en de rest voor gesprekken.

Wij hebben een scholenverdeling binnen de gemeente. Ieder heeft zijn eigen scholen. We proberen wijkgericht te werken, maar dat lukt niet helemaal binnen de gemeente. De jongeren op het voortgezet onderwijs en het mbo, komen namelijk overal vandaan. We hebben dus geprobeerd de gemeente tegemoet te komen, omdat wij hier binnen de gemeente heel wijkgericht werken en gezegd: 'primair onderwijs kunnen we wel op wijk, omdat iedereen een basisschool dicht bij huis kiest en het vo lukt niet en dat hebben we verdeeld.' We hebben daarbij gekeken naar de zwaarte van de scholen, wie wanneer werkt en het aantal uren. Ik heb geen school meer van voortgezet onderwijs. Ik heb het primair onderwijs en het mbo. Het mbo tot 18 jaar en een collega houdt zich bezig met het RMC.

Vraag 1: Welke vormen van verzuim zijn er te onderscheiden?

Spijbelen, te laat komen, ziekteverzuim en de zware problemen thuis waardoor een jongere niet naar school komt, maar je moet ook denken aan psychische problemen waardoor de jongere te ziek is om naar school te komen. Dat begint in het begin met verzuim, omdat wij niet precies weten wat er aan de hand is. Dit blijkt pas na een gesprek bij leerplicht. Het is heel breed van een keer lekker weer hebben en ik ga vandaag even een keer de stad in, want ik heb vandaag geen zin om naar school te gaan, tot ik heb zoveel problemen thuis.

Vraag 2: Wordt ongeoorloofd verzuim vaker gemeld dan vroeger?

Zo nee, waarom niet?

Zo ja, waar heeft dit mee te maken?

Ja, bij het Koning Willem I College heeft het voornamelijk te maken met het feit dat er nu een heel nieuw systeem is. Dat heet het 'Raak'-systeem. Dit systeem is na de kerstvakantie geïmplementeerd. Nu kunnen ze ook de afwezigheid melden. Voorheen was het aanwezigheidsregistratie, dus hoeveel procent ben je aanwezig. Dan gingen ze daarna pas kijken hoeveel de leerlingen afwezig zijn geweest. De leerplichtwet (Lpw) gaat toch voornamelijk over afwezigheid. Je moet een afwezigheidssysteem hebben en die hebben ze nu. Dat systeem kan dus de 16 uur in de 4 weken, het wettelijk verzuim, melden.

2.1: U geeft aan dat de afwezigheid wordt gemeld, is dat op meerdere scholen zo?

Heel veel scholen hebben al een goede afwezigheidsregistratie. Scholen moeten gewoon voldoen aan die norm van de Inspectie. Er is een Inspectie die daarop toeziet, scholen doen dat ook. Scholen vinden het steeds belangrijker om er iemand bij te betrekken, het is gewoon al zo lastig als je een jongere hebt die niet komt.

Vraag 3: Als het verzuim niet wordt gemeld, staat hier dan een sanctie op? Zo ja, welke en wordt deze vaak toegepast?

Dat was vroeger wel. Vroeger konden wij een boete geven aan de directeur (het hoofd van de school). Dat is tegenwoordig niet meer. De Inspectie is verantwoordelijk dat de scholen

zich aan de wet houden en in ieder geval ook de afwezigheid melden. Die inspecteert de scholen ook een paar keer per jaar. De afgelopen keer was dat het Koning Willem I College en dat is goed bevonden. Die kijken naar: wat registreer jij, wat geef je door, voldoet het aan de wettelijke normen en wat kan er beter. De scholen krijgen ook verbetertips. Stel je voor dat een school daar niet aan voldoet, dan krijgen ze een soort van aantekening. Dan hebben ze een bepaalde tijd om het te verbeteren en doen ze dat niet, dan kunnen ze in een soort systeem komen te staan als een school die als zwak gekenmerkt wordt. Dat is niet wat een school wil. Dat is nog veel erger dan een boete krijgen, want dan sta je gewoon te boek als een slechte school op het gebied van administratie.

3.1: Is dat systeem ook te raadplegen voor ouders/leerlingen?

Iedereen kan dat systeem inkijken. De scholen komen daar ook qua leernormen in te staan en de Inspectie houdt een site bij van alle scholen en daarmee geven ze ook bepaalde soort cijfers aan, van hoe goed of hoe slecht ze het doen. Of dat je precies in kunt zien hoe hun verzuimregistratie is, dat vraag ik me af. Daar heb ik nooit naar gekeken, maar je kunt daar heel veel in zien. Op het moment dat wij twijfels hebben, stel voor ik kom er achter dat er helemaal niet gemeld wordt op een school, dan kan ik dus met de Inspectie samen een dossier gaan opbouwen. Ik kan dan eerst tegen de directie van een school zeggen dat ze het echt anders moet gaan doen en proberen dat voor elkaar te krijgen. Anders geef ik het dossier uit handen aan de Inspectie.

Vraag 4: Welke handhavinginstrumenten heeft een leerplichtambtenaar tot zijn of haar beschikking?

We beginnen altijd heel laagdrempelig met een spreekuur. Met een mondelinge waarschuwing naar een jongere toe. Zonder ouders een 10 á 15 minuten gesprekje, even in het kort wie zijn wij en wat doen wij. Tweede handhavinginstrument dat je nodig hebt om echt tot het handhaven te komen is dat je een officiële waarschuwing moet geven. Dat doen we hier op het stadskantoor of op het Koning Willem I College met de ouders erbij. Het wordt bevestigd met een brief waarin de mogelijkheden staan waartoe wij overgaan als de jongere niet stopt met verzuimen. Dan heb je Halt, dat is een leerstraf vanuit leerplicht. Dat is anders dan papiertjes prikken of bussen wassen. Het is echt een leerstraf, waarbij je dus minimaal vijf gesprekken hebt met iemand van Halt. Diegene praat met jou over wat gebeurt er als jij later gaat werken en je komt zoveel keer te laat of je bent afwezig. Hoe kun je dat handelen, wat heb je daar voor nodig? Ze moeten vaak een excuusbrief schrijven of een excuusgesprek aangaan met degene die er het meeste last van heeft gehad. Ze moeten een verslag schrijven over wat ze hebben geleerd. Dit zijn een beetje de onderdelen van Halt. Van Halt krijg jij ook geen aantekening. Het is gewoon echt bedoeld om je uit de handen van justitie te houden. Dan heb je een proces-verbaal. Een proces-verbaal sturen wij op naar het Openbaar Ministerie. Dan komt er een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming. Die geven een strafadvies. Ik schrijf een proces-verbaal gebaseerd op feiten, waarin wordt aangegeven wat school en ik hebben gedaan en wat hier het resultaat van is. Dan is het uit mijn handen en beslist de rechter van hoe nu verder. Je kunt ook de mogelijkheid krijgen dat je een Onderhoud ten Parkette krijgt, een OTP noemen ze dat. Dat wil zeggen dat een Officier beslist. Dat zijn vaak lagere straffen met wat mindere problemen binnen een gezin. Dan wordt er bijvoorbeeld gezegd 'we hoeven niet naar een rechter te gaan, een halfjaar jeugdreclassering is voldoende.' Daar moeten ouders mee akkoord gaan. Dan belast je de rechter niet.

4.1: Een OTP kan dus niet in alle gevallen?

Nee, dan moet het echt al weer een hele tijd goed gaan. Tussen het moment dat wij een proces-verbaal opmaken en het moment dat het bij de rechter komt, zit ongeveer drie maanden. Dus dat is heel lang. Alle zaken worden besproken bij het JCO, daar zitten alle partijen aan tafel: politie, Raad voor de Kinderbescherming, voormalig Bureau Jeugdzorg en wij, dus alle mensen die ook maar iets kunnen vertellen over die jongere en advies kunnen geven. Op het moment dat het best wel goed gaat, kan er in het JCO worden besloten dat

we misschien beter af zijn met een OTP. Dit kan indien een leerling ineens het licht gaat zien en hij beseft dat hij dit niet wil. Dat hij helemaal niet wil dat een rechter over zijn leven gaat bepalen en dan in beweging komt en elke dag naar school gaat en het hartstikke goed doet. Een OTP is een snellere straf, waardoor hij er weer eerder van af is en zo gewoon in zijn motivatie blijft. Drie maanden wachten, is vaak bij de zwaardere zaken. Dan gaat het naar de rechter toe, omdat ze niet mee willen werken.

Vraag 5: In hoeveel procent van de gevallen dient er handhavend te worden opgetreden?

Dat is heel lastig om te noemen. Ik maak van alle collega's de meeste processen-verbaal op. Dit jaar heb ik 30 processen-verbaal opgemaakt, maar ik heb ook zes gesprekken op een dag. Elk kind is anders en elke situatie is anders. Ik ben wel iemand van de afspraken. Dus in eerste instantie een waarschuwend gesprek, dan moet er iets veranderen doe je dat niet dan is de consequentie een Halt-straf. Doe je je Halt-straf niet goed of niet, dan volgt er een proces-verbaal. Verzuim jij nog na een Halt-straf of tijdens een Halt-straf, dan wordt het een proces-verbaal. Ik zie het proces-verbaal als een laatste redmiddel dat ik nog kan inzetten, ze zijn immers bijna 18 jaar.

Ik heb echt niet de illusie dat ik bij die jongere iets teweeg breng wat ze de rest van hun leven meenemen. Ik kan ze nog wel meegeven van luister nu krijg je een waarschuwing, een Halt-straf of een proces-verbaal. Als jij later gaat werken en je woont op jezelf en je hebt een gezin te onderhouden en jij flikt dit soort dingen die je nu doet op school, dan heeft dat tot gevolg dat je ontslagen wordt en dat heeft tot gevolg dat jouw gezin niet kan eten en dat je uit je huis gezet wordt. Maatregelen die dan getroffen worden, zijn veel erger dan bij een leerplichtambtenaar verschijnen.

Vraag 6: Als er dan gekozen wordt om handhavend op te treden, op welke wijze wordt er een handhavingsmiddel gekozen?

Naar aanleiding van de procedures die doorlopen worden en de zwaarte van de zaken. Je kunt bij Halt terecht tot 60 uur. Stel je voor dat een jongere al meer dan 60 uur heeft verzuimd, dan kan ik hem al niet meer naar Halt sturen. Stel dat een jongere al bekend is bij hulpverlening dan mag hij ook niet naar Halt. Halt is eigenlijk gewoon een wat lagere straf. Jongeren die gewoon stom/dom zijn en gewoon verkeerde keuzes maken. Te laat komen en helemaal niet inzien dat ze daar iemand kwaad mee doen of zichzelf daar mee in de problemen brengen.

6.1: Wat bedoelt u met al bekend bij hulpverlening?

Zware problematiek. Bijvoorbeeld ouders die hun kind niet aankunnen, er sprake is van gedragsproblemen of er thuis veel speelt, zoals financiële problemen of huiselijk geweld. Halt is echt bedoeld voor de jongere die gedragsmatig niet heel problematisch zijn of niet al heel veel ballast hebben, waardoor ze niet naar school kunnen. Het is eigenlijk bedoeld voor de doelgroep, de jongeren, die gewoon bij wijze van spreken door een tik op de vingers weer in het gareel komen. Dat lukt niet als een jongere heel veel problemen heeft en hij niet weet hoe hij eruit moet komen. Dan helpt een gesprek bij Halt ook niet. Dan is dat niet het middel. Er wordt echt gekeken per kind naar hetgeen er speelt, hoe zwaar het is en om hoeveel uur het gaat. Wat wij af kunnen doen zonder te handhaven, doen wij ook echt wel af zonder te handhaven.

Als voorbeeld de volgende casus. Ik had een tijdje terug een gesprek met iemand. Moeder is zwaar depressief, doet thuis niets. Ze kookt niet, doet het huishouden niet, de post niet en werkt niet. Het kind doet alles. Dan ga ik geen proces-verbaal opmaken, dan ga ik eerst vrijwillige hulpverlening inschakelen. In deze casus accepteerde moeder geen hulp, accepteert het kind uiteindelijk geen hulp. Dan ga je doorpakken. Als je het niet vrijwillig wilt doen, ga ik het op een ander manier doen. Dan ga ik aan de Raad voor de

Kinderbescherming en het OM vragen om mee te kijken en mij een advies te geven. Je kijkt echt per individu wat zou kunnen helpen. Het doel is dat ze naar school gaan, het doel is dat ze een diploma halen. Het doel is niet het opmaken van een proces-verbaal.

Vraag 7: Is er een bepaald handhavingsinstrument dat het meest wordt toegepast en zo ja, waarom?

Toch wel de Halt-straft. Het is een middel om te proberen tot de jongere door te dringen en aan te geven dat er iets moet gebeuren. Wij hebben geen mogelijkheid om meerdere gesprekken met een jongere te voeren. Wat ook kan bij Halt is het volgende. Soms staan jongeren er helemaal niet voor open en kunnen wij in overleg met Halt vrijwillige hulpverlening verplicht stellen. Dus zo kun je een ingang krijgen in het gezin. Stel je voor ze zeggen 'ik wil geen maatschappelijk werk, wat een geitenwollen sokken gedoe', dan kan ik in de gevallen dat ze hier zitten voor een Halt-straft en wel wat problematiek hebben, maar niet te zwaar, overleggen met Halt. Ik kan dan zeggen 'is het geen optie om het Jeugd Preventie Project voor 4 of 5 uur verplicht in te schakelen?' Dan gaat er toch hulp lopen. Een jongere gaat namelijk niet zomaar niet naar school. Daar zit altijd wel iets achter.

Vraag 8: In hoeveel procent van de gevallen is handhaven effectief gebleken?

Aangezien het niet echt mogelijk was om aan te geven in hoeveel procent van de gevallen handhavend dient te worden opgetreden, is deze vraag buiten beschouwing gelaten.

Vraag 9: Is het percentage recidive groot en waarom wel of niet?

Ik vind dat wel mee vallen. Ik heb er misschien het afgelopen jaar 2 of 3 terug gehad.

Vraag 10: Is uw taak (de taak van leerplichtambtenaar) in de loop der jaren gewijzigd? Zo ja, hoe?

Ja, die is een paar keer gewijzigd. Wij zijn begonnen als een soort van hulpverleners, daarna veel handhaven en nu met het sociaal wijkteam en alle kantelingen met Bureau Jeugdzorg, hebben we wel weer meer de opdracht gekregen om te gaan samenwerken. Ook wordt van ons vanuit het OM en de Raad voor de Kinderbescherming verwacht dat wij in onze gesprekken al veel meer gaan vragen van: hoe gaat het dan thuis, wat is er dan aan de hand? Dus we zijn eigenlijk van heel veel met de mensen meedenken naar handhavers gegaan en nu zitten we ergens tussen hulpverlening en handhaving in.

Vraag 11: In een aantal artikelen in de instructie (art. 3 lid 6 jo. art. 6 lid 14 van de instructie) is de bevoegdheid voor de medewerker leerplicht/RMC opgenomen om voorstellen aan het college van burgemeester en wethouders te doen voor het toepassen van last onder dwangsom. Is dit naar uw weten gebeurd? Zo ja, in welke gevallen?

Nee. We hebben het wel in onze instructie opgenomen, maar wij doen daar niets mee. Het zou wel een heel mooi middel kunnen zijn om die drie maanden te omzeilen. Ik ben er echter niet helemaal een voorstander van. De meeste jongeren die ik heb zijn 16-17 jaar. Dat zijn geen kleine kinderen meer. Die kun je niet meer bij de hand nemen. Ouders zijn vaak heel erg gedreven om hun kind wel naar school te sturen. Die zetten hem zelfs 's morgens in de auto en zetten hem af. Wat die van mij dan presteren is gewoon om via de 'achterdeur' naar buiten te lopen. Een last onder dwangsom leg je op en ouders zijn nog steeds financieel verantwoordelijk voor hun kind. Dus uiteindelijk betalen ouders een boete, voor iets dat hun kind doet en waar zij absoluut niet achter staan. In sommige gevallen zou ik zeggen, doen en wel in de gevallen dat ouders mede verantwoordelijk zijn. Alleen vaak is het op een mbo zo dat het de jongere zelf zijn die gewoon niet meer willen.

Vraag 12: Sinds 2010 is er een extra handhavinginstrument voor 16/17 jarigen. Indien er sprake is van ernstig schoolverzuim (16 uur ongeoorloofd verzuim in een periode van 4 weken) heeft de leerplichtambtenaar naast zijn huidige instrumentarium de mogelijkheid om een melding te doen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) Heeft u dit zelf weleens gedaan of weet u hoe vaak dit voorkomt?

Ja. Ik heb dat in de afgelopen anderhalf jaar drie keer gedaan. Heel veel mensen zijn afhankelijk van de kinderbijslag. Als je dan ineens een inkomstenpost weghaalt bij die mensen, dan zorg je er ook wel voor dat ze structureel in de problemen komen. In de gevallen dat ik het heb gedaan, waren ouders in die zin zo verantwoordelijk voor het niet naar school gaan van het kind, dat het kind daarvoor ook bijna niet verantwoordelijk gesteld kon worden. Dan vind ik het ook niet terecht dat ze kinderbijslag krijgen, die moet voldoen aan het naar school gaan.

Je moet wel heel goed verklaren waarom je dit doet, want het stopzetten wordt niet zomaar gedaan.

Vraag 13: Ik las dat een melding aan de SVB alleen kan bij jongeren van 16 en 17 jaar. Wat is de reden dat dit niet kan bij een jongere die 15 jaar is?

Dat weet ik eigenlijk niet. Het kan wel voor het absoluut verzuim, dus voor jongeren die helemaal niet naar school gaan. Een collega van mij heeft namelijk wel een keer een jonger kind opgegeven, maar daarbij zorgden ouders er gewoon niet voor dat het kind ingeschreven stond op een school en die verantwoordelijkheid ligt wel bij ouders.

Ze hebben een 'knip' gemaakt. Vroeger was het zo dat we niets konden melden. Toen konden we van alles melden en uiteindelijk is gekeken wat is nu precies wel en niet mogelijk en wie wordt daarvoor verantwoordelijk gesteld. Kwalificatieplichtigen die kunnen ook zelf al gaan werken, misschien zit het daar ook een gedeelte in. Dat ze hun beroepsbegeleidende leerweg al hebben, de rest moet volledig naar school. Misschien dat het daar mee te maken heeft, maar dat weet ik niet.

Vraag 14: In bepaalde situaties kan er een melding bij de SVB plaatsvinden, alvorens er een proces-verbaal wordt opgemaakt. Er zijn ook situaties denkbaar waarbij de melding aan de SVB en het opmaken van een proces-verbaal gelijktijdig plaatsvindt. In welke situatie wordt voor welke optie gekozen?

Ik heb ze bijna altijd wel gelijktijdig opgemaakt. Op het moment dat ik een ouder verantwoordelijk stel voor het niet naar school gaan van hun kind, dan heb ik strafrechtelijk een proces-verbaal ingezet en aan de andere kant ook de SVB op de hoogte gesteld van het feit dat het kind niet naar school gaat. Die twee dingen horen eigenlijk wel bij elkaar. Ik denk niet dat je het één kunt doen zonder het ander. Tenminste dat zegt mijn gevoel.

Vraag 15: Ik las dat door het nieuwe instrument in sommige gevallen het opmaken van een proces-verbaal niet meer nodig is. Hoe denkt u hierover?

Ik vind dat gewoon bij elkaar horen. Bij een groep die hun inkomsten niet op een legale manier verkrijgen heeft het stopzetten van een kinderbijslag geen nut. Die komen toch wel aan hun geld. Ik heb jongens die komen aan hun geld door te dealen en om ouders dan te straffen. Dan zegt die zoon toch wel 'hier pap, heb je 180 euro.'

Vraag 16: Verlaten veel van de verzuimers ook de school voortijdig?

Als daar niet goed mee omgegaan wordt wel. Dit is dan ook heel belangrijk. Daar zit het grootste deel van ons werk ook in. Wij zitten eigenlijk een beetje tussen de school en de kinderen in. Het kind heeft iets te verklaren naar ons, maar ook de school. Vaak zie ik dat het verzuim te maken heeft met een verkeerde studiekeuze. De verkeerde keus is vaak een gevolg van het hebben van andere verwachtingen of het niet goed voorbereid worden door

het voortgezet onderwijs. Dus ik denk dat het verzuim vaak leidt tot het uitvallen op school, omdat de jongeren het gewoon niet meer weten. Omdat ze op een opleiding zitten waar ze niet willen zitten en daar niet de juiste begeleiding bij krijgen. Bij veel opleidingen kun je niet tussentijds instromen. Hierdoor is een jongere verplicht één jaar uit te zingen of een heel goed programma bij de leerplichtambtenaar aan te bieden, waardoor de leerplichtambtenaar de zekerheid heeft dat een jongere volgend jaar toch die opleiding gaat doen. Hij blijft ondertussen wel een aantal vakken volgen en gaat daarbij werken, dus hij zit absoluut niet thuis op de bank of hangt rond op straat. Dan wil ik soms nog wel eens meewerken aan een soort verlofregeling, maar ook daarvoor heeft de jongere een bepaald niveau nodig. Niet iedereen krijgt dat voor elkaar.

Vraag 17: Moet er bij een strafrechtelijke aanpak altijd een Justitieel Casusoverleg Jeugd volgen? Zo ja, waarom en wat wordt hier besproken?

Deze vraag is reeds eerder aan bod gekomen. Vandaar dat hier niet nogmaals naar is gevraagd.

Vraag 18: Als gekozen wordt voor een Halt-afdoening moet het Openbaar Ministerie (OM) dan om toestemming gevraagd worden voor een Halt-verwijzing?

Dat moet alleen op het moment dat wij weten dat er een justitieel contact is geweest. Dus wij vragen in onze gesprekken ook altijd of de jongere ooit met justitie in aanraking is geweest. Ik heb de afgelopen jaren gemerkt, dat ze daar niet altijd eerlijk over zijn. Als de jongere in aanraking is geweest met justitie, dan moet je toestemming hebben om nog eens een Halt-straf op te leggen. Ik heb weleens gehad dat iemand 4 jaar eerder een Halt-straf had gehad, maar ondertussen is die jongere al heel wat ouder. Toen heb ik weleens aan justitie om toestemming gevraagd. Het heeft namelijk 4 jaar zijn werk gedaan. Ik dacht dat een Halt-straf nog wel een keer effect kon hebben, vooral omdat de jongere ook weer ouder is.

18.1: Eerst bleek uit de regeling aanwijzing Halt-afdoening dat je geen toestemming nodig hebt voor een Halt-afdoening, maar die is per 1 april 2014 vervallen. Alleen uit art. 77^e WvSr vond ik wel dat je toestemming hebt. Waaruit blijkt nu dus dat je die toestemming niet nodig hebt?

Daar zijn wij ook nog mee bezig. Wij hebben bij Halt neergelegd dat wij dit hebben gevonden en Halt kan daar geen antwoord op geven. Toen hebben wij het bij het OM neergelegd, maar die wisten het eigenlijk ook niet. Er is dus iets ingezet wat voor geen van de partijen nou echt duidelijk is. Wij zijn er nog wel mee bezig om uit te zoeken hoe dat nou zit.

18.2: Het is dus niet zo dat het al echt ergens vaststaat dat je die toestemming niet nodig hebt?

Nee. Wij doen het al jaren op dezelfde manier, namelijk in overleg met Halt. Op het moment dat wij weten dat iemand bij justitie is geweest, vragen we om toestemming en anders niet.

Vraag 19: Is het zo dat afhankelijk van de leeftijd van het kind, de ouder of het kind vervolgd wordt of kunnen zij ook beiden vervolgd worden?

Ja, dat klopt. Tot 12 jaar zijn alleen de ouders verantwoordelijk. In het geval van relatief verzuim, kan een jongere boven de 12 jaar ook mede verantwoordelijk worden gesteld.

Vraag 20: Ik las dat in sommige gevallen ouders/jongeren niet akkoord gaan met een Halt-afdoening en dat er dan een 'gewoon' proces-verbaal moet worden opgemaakt? Heeft u dit in de praktijk meegemaakt?

Zo ja, wat waren redenen dat er niet mee akkoord gegaan werd?

Ja al een paar keer. Dan geven ze aan dat ze niet meewerken/geen toestemming verlenen. Dan geef ik aan dat ik dan een proces-verbaal ga opmaken. Vaak zeggen ze dan 'doe maar'. Alleen zodra ze thuis zijn beseffen ze vaak, wat heb ik nou gedaan. Ik wil namelijk niet dat

mijn zoon/dochter bij justitie terecht komt en dan bellen ze alsnog op met de mededeling dat ze toch toestemming geven voor Halt. Of ze komen bij Halt en zeggen dan 'ik geef geen toestemming'. Dan komen ze terug bij mij. Dan roep ik ze op voor een verhoor en dan geven ze aan 'ja, maar ik wist niet dat ik dan een proces-verbaal kreeg'. 'Dan wil ik wel naar Halt'. Terwijl duidelijk in de gesprekken en de brief gesteld wordt wat de consequenties zijn als je bepaalde dingen niet doet.

Vraag 21: Ik begreep dat er zowel een strafrechtelijke als een bestuursrechtelijke sanctie kan worden opgelegd.

Gebeurt dit vaak?

In welke gevallen wordt hiervoor gekozen?

Bij ons komt dat nooit voor. Bij ons is het altijd strafrechtelijk.

Vraag 22: Heeft u nog een aanvulling die eventueel van belang kan zijn wanneer het gaat over handhaving van de leerplichtwet en welke we tot op heden niet hebben belicht?

Ik heb ook alle leerlingen die buiten de boot vallen, omdat ze een plafond-leerling zijn of dat ze niveau 1 net hebben behaald en gedragsmatig zulke problemen hebben, dat ze niveau 2 nooit aan zouden kunnen. Deze jongeren kunnen nergens terecht. Tegenwoordig kom je zonder startkwalificatie, namelijk niet aan een baan. Als dit al wel lukt, zoek dan maar eens een werkgever die deze groep jongeren aankan. Het verzuim leidt tot veel problemen, ik ben niet hun grootste probleem, al beseffen ze dat vaak nog niet. Als ze een uitkering aan moeten vragen, wordt namelijk gezegd 'je hebt geen startkwalificatie, kun je niet terug naar school?' Ook merken ze dat ze niet in aanmerking komen voor alle baantjes, indien ze wel capaciteiten hebben willen ze meer. Dan komt toch weer de startkwalificatie om de hoek kijken.

Bijlage E

Controle op basis van samenwerkingsovereenkomst Onderwijsinspectie en gemeente (de leerplichtambtenaar)

De eerste signalering is onder te verdelen in diverse stappen.

1. Constatering

- Leerplichtambtenaar constateert tekortkomingen bij naleving LPW

2. Informeren wettelijke bepalingen

- Leerplichtambtenaar informeert de onderwijsinstelling over de wettelijke bepalingen bij schoolverzuim, waaronder de meldplicht (art. 18, 21, 21 LPW)

3. Rapport

- Na onderzoek en controle stuurt de leerplichtambtenaar het rapport met bevindingen aan het hoofd van de onderwijsinstelling
- Het hoofd heeft in het kader van hoor en wederhoor 10 werkdagen om op het rapport te reageren
- Leerplichtambtenaar maakt vervolgens het definitieve rapport op

4. Start aanleggen dossier

- Leerplichtambtenaar start met aanleggen dossier van de onderwijsinstelling
- Er vindt nog geen melding plaats bij de Onderwijsinspectie
- Instelling heeft namelijk nog de mogelijkheid om tekortkoming te herstellen

De tweede signalering is onder te verdelen in diverse stappen, afhankelijk van het feit of de tekortkomingen **wel (a) of niet (b)** zijn weggewerkt.

5a. Beoordeling na minimaal drie maanden

- Leerplichtambtenaar beoordeelt of de onderwijsinstelling de tekortkomingen heeft weggewerkt

6a. Tekortkomingen wel weggewerkt

- De instelling voldoet aan de wettelijke verplichtingen

7a. Dossier wordt gesloten

- Leerplichtambtenaar maakt een aantekening in het dossier van de onderwijsinstelling en het dossier wordt gesloten

8a. Rapport

- De instelling krijgt het rapport en het hoofd heeft in het kader van hoor en wederhoor 10 werkdagen om te reageren
- Vervolgens maakt de leerplichtambtenaar een definitief rapport op

5b. Beoordeling na minimaal drie maanden

- Leerplichtambtenaar beoordeelt of de onderwijsinstelling de tekortkomingen heeft weggewerkt

6b. Tekortkomingen niet weggewerkt

- Leerplichtambtenaar zal de onderwijsinstelling aansporen aan de wettelijke verplichtingen te gaan voldoen
- Meldt tevens dat indien de onderwijsinstelling besluit weer niet te voldoen, er een signaal naar de Onderwijsinspectie gaat

7b. Bevestiging

- Leerplichtambtenaar bevestigt schriftelijk resultaten aan het hoofd van de onderwijsinstelling
- Het hoofd heeft in het kader van hoor en wederhoor 10 werkdagen om te reageren

8b. Rapport

- Leerplichtambtenaar maakt een definitief rapport op
- Alle schriftelijke stukken worden opgenomen in het dossier

De derde signalering is onder te verdelen in de volgende stappen welke volgen na het **wel (a) of niet (zie figuur)** weggewerkt hebben van de tekortkomingen na de tweede signalering.

9a. Controle

- De leerplichtambtenaar zal minimaal drie maanden na de tweede signalering controleren of de eerdere vastgestelde tekortkomingen zijn weggewerkt.

10a. Tekortkomingen weggewerkt

- Onderwijsinstelling voldoet aan de wettelijke verplichtingen

11a. Dossier wordt gesloten

- De leerplichtambtenaar maakt een aantekening in het dossier en het dossier wordt gesloten

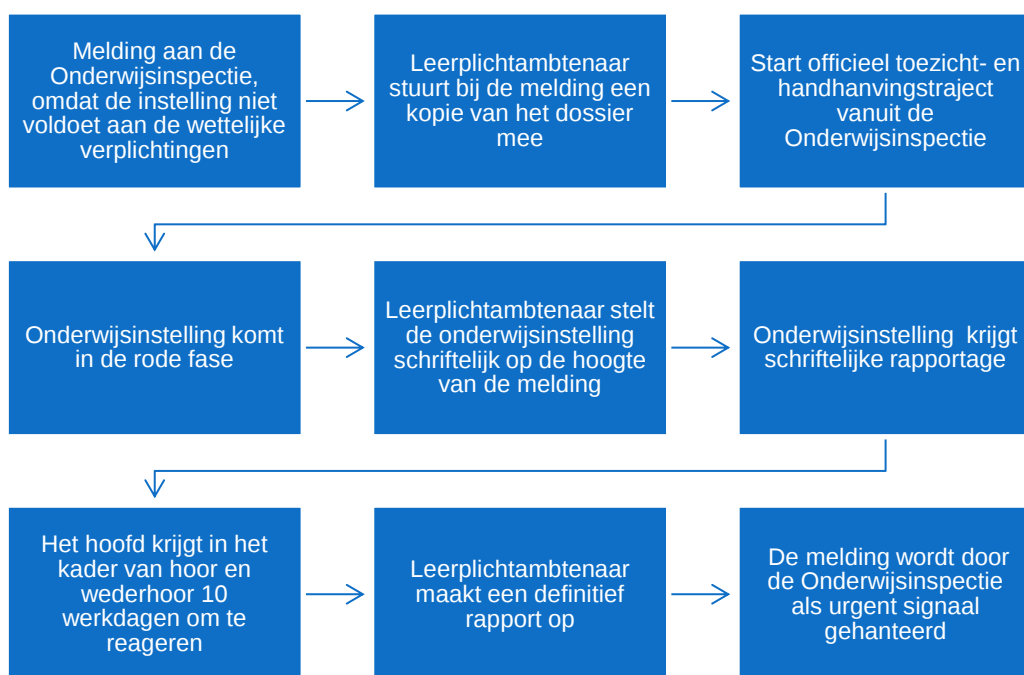
12a. Rapport

- De instelling krijgt het rapport en het hoofd heeft in het kader van hoor en wederhoor 10 werkdagen om te reageren
- Vervolgens maakt de leerplichtambtenaar een definitief rapport op

In onderstaand schema is opgenomen wat er gebeurt als de leerplichtambtenaar na mininmaal drie maanden constateert dat de eerder vastgestelde tekortkomingen **niet zijn weggewerkt**.

Figuur: Vastgestelde tekortkomingen niet weggewerkt

13.

14. Actie Onderwijsinspectie

- Inspectie beoordeelt het dossier
- Dossier compleet: start handhavingstraject
- Dossier volgens Onderwijsinspectie niet compleet of onvoldoende onderbouwd: verzoek aan leerplichtambtenaar om dossier aan te vullen

- Indien het dossier dan nog niet compleet is, voert de inspectie zelf een onderzoek uit
- De inspectie stuurt zo nodig een brief met gelegenheid tot herstel
- 15. Geïntensiveerd toezicht**
 - De instelling moet verbeteracties plegen nadat het onder geïntensiveerd toezicht is gesteld.
 - De inspectie stelt de leerplichtambtenaar op de hoogte
- 16. Na minimaal drie maanden**
 - De inspectie voert, indien gewenst samen met de leerplichtambtenaar, het onderzoek bij de instelling opnieuw uit
- 17. Instelling voldoet aan wettelijke bepalingen**
 - Bij voldoen aan de wettelijke bepalingen sluit de inspectie het dossier
- 18. Instelling voldoet niet aan de wettelijke bepalingen**
 - Bij niet voldoen aan de wettelijke bepalingen, wordt een conceptrapport opgesteld welke na hoor en wederhoor door de inspectie in een definitief rapport wordt vastgelegd
- 19. Bestuurlijke boete**
 - De Onderwijsinspectie zal een bestuurlijke boete opleggen
- 20. Geïntensiveerd inspectietoezicht**
 - Het geïntensiveerd inspectietoezicht blijft van kracht tot het moment dat de onderwijsinstelling voldoet aan de wettelijke bepalingen

